

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας Συντομογραφιών – Ακρωνύμων	i
Πρόλογος	ii
1.Εισαγωγή	iv
1.1 Μεθοδολογία	ix
1.2 Βασικές έννοιες: Αρχείο, Αρχειονομία, Αρχειονόμος	xi
1.3 Αρχή των τριών ηλικιών	xiv
1.4 Αξίες των τεκμηρίων	xv
1.5 Αρχειακός Δεσμός	xvi
1.6 Αρχειακές Εργασίες	xvii
2. Γ.Α.Κ.- Γενικά Αρχεία του Κράτους	xx
2.1 Σκοπός των Γ.Α.Κ.	xx
2.2 Ιστορικό των Γ.Α.Κ.	xxi
2.3 Διάρθρωση - Δομή των Γ.Α.Κ.	xxiv
3. Ι.Α.Μ.- Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας	xxv
3.1 Ίδρυση – Στέγαση του Ι.Α.Μ.	xxv
3.2 Μικρό Ιστορικό του Κτηρίου	xxvi
3.3 Δραστηριότητες	xxvii
3.4 Αρχεία που φυλάσσονται στο Ι.Α.Μ.	xxviii
4. Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης	xxxι
4.1 Ορισμός Πρωτοδικείου – Πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου ³²	xxxι
4.2 Ιστορικά Στοιχεία Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης	xxxι
4.3Κανονισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης	xxxii
5. Σωματεία	xxxvi
5.1 Γενικά - Ιστορικά Στοιχεία	xxxvi
5.2 Σύνταγμα της Ελλάδος	xxxviii
5.3 Νόμος 281 της 21/25 Ιουνίου 1914 «Περί Σωματείων»	xxxix
5.4 Άρθρα 78-107 του Αστικού Κώδικα	xl
6. Δελτία Σ.Α.Ε.	xxxix
7. Ευρετήρια	1
8. Συνοπτικός κατάλογος	415
9. Βιβλιογραφία	481

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ - ΑΚΡΩΝΥΜΩΝ

A.B.E. =	Αριθμός Βιβλίου Εισαγωγής
A.E.E. =	Αριθμός Ειδικού Ευρετηρίου
Αρ. Υπηρ. =	Αριθμός Υπηρεσίας
Αρ. =	Αριθμός
Αυξ. Αρ. =	Αύξων αριθμός
Γ.Α.Κ =	Γενικά Αρχεία του Κράτους
Δεμ. =	Δέματα
Ι.Α.Μ. =	Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας
Κιβ. με αρ. =	Κιβώτιο με αριθμό
Κωδ. =	Κωδικός
Σ.Α.Ε =	Συνοπτικό Αριθμητικό Ευρετήριο
Σακ. =	Σάκος
Σημ. υλικ. κατασ. =	Σημειώσεις υλικής κατάστασης
Υπ. =	Υπηρεσία
Υπηρ. Συγκρ/σης =	Υπηρεσία Συγκρότησης
Φακ. =	Φάκελος
Χρονολ. =	Χρονολογία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιτυχής ολοκλήρωση των σπουδών μας απαιτεί την εκπόνηση μιας πτυχιακής εργασίας. Για το λόγο αυτό συντάχθηκε η ακόλουθη πτυχιακή εργασία με θέμα “Ταξινόμηση Αρχείου Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης: Σωματεία Ι”. Η εργασία αυτή εκπονήθηκε από τους φοιτητές του τμήματος Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, Αιμιλία Μαργέτη και Γιώργο Σκούμα.

Σκοπός της εργασίας μας ήταν η ταξινόμηση & αρχειοθέτηση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή αρχειακού υλικού του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης το οποίο αφορούσε σωματεία και ειδικότερα τις αιτήσεις αυτών που κατατίθενται στο Πρωτοδικείο με σκοπό την έγκυρη αναγνώριση τους.

Η εργασία μας αποτελείται από δύο μέρη. Το θεωρητικό και το πρακτικό. Στο πρώτο μέρος, το θεωρητικό, γίνεται αναφορά στην ιστορία των αρχείων στην Ελλάδα και συγκεκριμένα για τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας, το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης, τα Σωματεία που αφορούν το αρχείο που ταξινομήσαμε και τέλος μια αναφορά σε βασικές έννοιες που αφορούν την αρχειονομία. Το δεύτερο μέρος, το πρακτικό, αποτελείται από δύο σκέλη, τα δελτία ΣΑΕ και τα ευρετήρια στα οποία θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας μας.

Για να φέρουμε εις πέρας το δεύτερο μέρος της εργασίας μας εργαστήκαμε εξ ολοκλήρου στο Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. Η συλλογή των πληροφοριών για το θεωρητικό μέρος που αφορά τη διαδικασία αναγνώρισης των σωματείων μπορούσε να γίνει μόνο στο Δικαστικό Μέγαρο Θεσσαλονίκης στο οποίο στεγάζεται το Πρωτοδικείο, στο δικηγορικό σύλλογο καθώς επίσης και στη βιβλιοθήκη της Νομικής σχολής του Αριστοτελείου πανεπιστημίου.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε κατά την διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας ήταν αρκετές. Πολλές φορές ήταν αδύνατο να κατανοήσουμε τις πληροφορίες εγγράφων του αρχείου λόγω της παλαιότητάς του αλλά κυρίως και του τρόπου γραφής αυτών (χειρόγραφα με καλλιγραφικούς χαρακτήρες).

Το περιεχόμενο του υλικού που ταξινομήσαμε αφορούσε τα σωματεία διαφόρων ομάδων όπως για παράδειγμα εργαζομένων, επαγγελματιών, συντεχνιών κ.λπ. καλύπτοντας χρονολογικά την περίοδο από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (1925) έως τις τελευταίες δεκαετίες του (1989).

Για την αίσια ολοκλήρωση της εργασίας μας έπαιξε ρόλο η εξαιρετική συνεργασία και συνεννόηση μας καθώς και η πολύτιμη βοήθεια του καθηγητή μας και διευθυντή του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας κ. Νέστορα Μπαμίδη, όπως επίσης και του προσωπικού της υπηρεσίας που μας έλυσε κάθε απορία που προέκυπτε κατά το χρονικό διάστημα που εμείς εργαστήκαμε στο χώρο του Ι.Α.Μ.

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Αρχείο είναι ο τόπος όπου συνέρχονταν οι αρχές της πόλης ή έμεναν οι ανώτατοι άρχοντες και αρχεία, τα δημόσια έγγραφα, η ολομέλεια των αρχόντων, οι άρχοντες ».¹

«Από πολύ νωρίς, δηλαδή από τη δημιουργία των αστικών πολιτισμών και της κεντρικής εξουσίας και με την ανακάλυψη της γραφής, οι βασιλιάδες (αι αρχαί) έπρεπε να διατηρούν γραπτά στοιχεία που δεν είχαν σημασία μόνο για τους ίδιους αλλά και για την κοινότητα που διοικούσαν. Από αυτή την περίοδο προέρχονται τα αρχεία των Μεσοποταμιακών βασιλείων που σώθηκαν επάνω σε πήλινες πινακίδες με σφηνοειδή γραφή.

Στον ελλαδικό χώρο παρατηρείται η χρήση των αρχείων ήδη από τα μυκηναϊκά χρόνια και συγκεκριμένα τα αρχεία των ανακτόρων της Πύλου και της Κνωσού με τις χιλιάδες πήλινες πινακίδες γραμμικής Β γραφής, που μας έδωσαν άφθονες σχετικές πληροφορίες: ανήκαν στους άνακτες (βασιλιάδες), που είχαν στα χέρια τους τον έλεγχο του εμπορίου και της βιοτεχνίας, και αποτελούσαν, κατά κάποιο τρόπο, λογιστικά βιβλία για τον έλεγχο της ποσότητας των πρώτων υλών στους βιοτέχνες και την

---

¹ Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια Υδρία. Αθήνα : Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων Α.Ε, 1938. τ 11. σ.88-89.

παραλαβή έτοιμων προϊόντων ή καταγραφή του περιεχομένου μιας αποθήκης.

Στους ελληνικούς χρόνους, ήδη από πολύ νωρίς οι κοινότητες τηρούσαν μητρώα και αρχεία περιουσιών και δικαιοπραξιών. Τα έγγραφα αυτά, όπως και ολόκληρη η κοινότητα, έμπαιναν κάτω από την προστασία των θεών που είχαν σχέση με την οργάνωση της πόλης, ιδιαίτερα δε του Απόλλωνος Πυθίου· ήδη από τον 7^ο π.Χ. αιώνα έχουμε τέτοιες ενδείξεις, όπως είναι η εγγραφή των νόμων – εθίμων στην κρηπίδα και στους τοίχους του Πυθίου της Γόρτυνος στην Κρήτη.

Από τον 5^ο π.Χ. αιώνα εμφανίζονται οι μνήμονες, ένα είδος μαρτύρων προφορικών συμφωνιών στην αρχή, που γρήγορα φαίνεται πως εξελίσσονταν σε κανονικούς συμβολαιογράφους. Για τα έγγραφα που συνέτασσαν οι μνήμονες υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι τα αντίγραφά τους, τουλάχιστον, φυλάσσονταν σε διάφορα ιερά ή αργότερα καταθέτονταν συστηματικά στα αρχεία των πόλεων τα οποία δημιουργήθηκαν γι' αυτό τον σκοπό στα πρυτανεία.

Στην αρχαία Αθήνα, το αρχείο της πόλης βρισκόταν στο Μητρώο, δηλαδή στο ιερό της Μητέρας των θεών στην Αγορά. Εκεί οι Αθηναίοι κατέθεταν το πρωτότυπο κάθε ψηφίσματος του δήμου, γραμμένο σε κομμάτι παπύρου ή σε δέμα ή σε ξύλινο πίνακα. Ο αρμόδιος υπάλληλος του δημοσίου ήταν επιφορτισμένος με την τακτοποίηση σε ράφια και τη φύλαξη των εγγράφων αυτών.

Επίσης εκεί υπήρχαν νόμοι και αποφάσεις των οργάνων της πολιτείας και των δικαστηρίων, εμπορικές πράξεις, συμφωνίες του

δημοσίου με ιδιώτες καθώς και μεγάλης σπουδαιότητας ιδιωτικά συμφωνητικά. Αυτή η επιλογή του ιερού χώρου για τη διαφύλαξη τους συνδύαζε τη φυσική τους ασφάλεια αλλά και την προστασία τους από τον θεό. Ανάλογο γεγονός συναντούμε στα μεσαιωνικά χρόνια, οπότε πολλά αρχεία διαφυλάσσονταν για ασφάλεια σε μοναστήρια.

Στην ελληνιστική εποχή το αρχειακό σύστημα, ιδιαίτερα στα μεγάλα βασίλεια των Διαδόχων, αναπτύχθηκε τόσο πολύ, ώστε έμοιαζε με αυτό που ισχύει σήμερα: υπήρχαν συμβολαιογραφικές πράξεις, με τήρηση αρχείου πρωτοτύπων και αντιγράφων και με δυνατότητα επίσημης έκδοσης αντιγράφων μετά από αίτηση του βουλομένου.

Κατά τα ρωμαϊκά αυτοκρατορικά χρόνια δημιουργήθηκε το *tabularium Caesaris*, δηλαδή το αρχείο του αυτοκράτορα, όπου φυλάσσονταν όχι μόνο τα προσωπικά του έγγραφα αλλά και υπηρεσιακά. Την ίδια εποχή δημιουργήθηκαν αρχεία σε όλη την αυτοκρατορία, δημοτικά, επαρχιακά, στρατιωτικά για τη διαφύλαξη των οικείων εγγράφων.

Όλα αυτά τα έγγραφα ήταν φυσικό να καταστραφούν, αφού ήταν πάπυροι ή περγαμηνές ή άλλα φθαρτά υλικά. Τα τελευταία όμως χρόνια η αρχαιολογική σκαπάνη είχε την τύχη να αποκαλύψει στοιχεία από τα ίδια τα αρχεία στην Πάφο της Κύπρου, στη Δήλο και στο Κάλλιο της Αιτωλίας. Βρέθηκαν σε ένα από τα δωμάτια ενός δημόσιου οικοδομήματος ή της ιδιωτικής κατοικίας κάποιου άρχοντα. Τα αρχεία αυτά έγινε δυνατόν να επισημανθούν χάρη στα εκατοντάδες ή χιλιάδες σφραγίσματα από πηλό που βρέθηκαν εκεί. Τα αποτυπώματα αυτά των σφραγίδων

πάνω σε μικρά κομμάτια πηλού χρησίμευαν για να προστατεύουν την αυθεντικότητα του εγγράφου, που συνήθως τυλιγόταν σε σχήμα ρολού, έπαιζαν δηλαδή τον ρόλο που έπαιζε το βουλοκέρι στα νεώτερα χρόνια. Τα συγκεκριμένα αυτά αρχεία έτυχε να καταστραφούν από πυρκαγιά, που έκαψε μεν τα έγγραφα, έψησε όμως τον πηλό των σφραγισμάτων και τον έκανε αρκετά ανθεκτικό, ώστε να διατηρηθεί ως τις μέρες μας.

Στα σφραγίσματα αυτά, που προέρχονται από τις επίσημες σφραγίδες των πόλεων, έχουν αποτυπωθεί τα σύμβολά τους όπως επάνω στα νομίσματα· η μελέτη τους θα βοηθήσει σημαντικά τις γνώσεις μας για τις διεθνείς σχέσεις των πόλεων αυτών ενισχύοντας τα στοιχεία που έχουμε από την ιστορική έρευνα.

Το σύγχρονο ελληνικό κράτος άργησε πολύ να λάβει επίσημα μέτρα για την οργάνωση των αρχείων. Πριν από την απελευθέρωση οι βενετικές κτήσεις είχαν συγκροτημένα αρχεία, που σήμερα άλλα βρίσκονται στη Βενετία και άλλα σώζονται στον αρχικό τόπο τους. Τα αρχεία αυτά σώθηκαν, χάρη στην αυστηρή βενετική νομοθεσία, σχεδόν ακέραια. Και στις τουρκοκρατούμενες περιοχές, οι Αρχές διατηρούσαν τα επίσημα έγγραφα, που ο ιεροδίκης συντηρούσε προσεχτικά, για να χρησιμεύσουν στο έργο του. Οι φυσικές καταστροφές και η βίαιη απομάκρυνση των Τούρκων είχαν δυστυχώς, ως συνέπεια την καταστροφή του μεγαλύτερου μέρους των αρχείων αυτών. Ο Ιω. Καποδίστριας ίδρυσε «Γενικόν Αρχαιοφυλακείον», αλλά η προσπάθεια του δεν είχε ουσιαστική συνέχεια. Το λεγόμενο Αρχείο του Αγώνα και τα έγγραφα της εποχής του Καποδίστρια εναποτέθηκαν στις συλλογές του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ιδρύθηκε στα 1883, αλλά και πάλι

υπέστησαν απώλειες. Τα υπουργεία και οι δημόσιες υπηρεσίες αποθήκευαν τα παλαιότερα έγγραφα. Εξαιτίας, όμως, της απουσίας κάποιας νομοθετικής ρύθμισης, κατά διαστήματα προέβαιναν στην εκποίηση τους ως άχρηστου χαρτιού. Μόνο από το 1914 τέθηκαν οι βάσεις της αρχειακής υπηρεσίας της χώρας μας, όταν ο Ελ. Βενιζέλος δέχθηκε σχετική εισήγηση του Γιάννη Βλαχογιάννη, που υπήρξε και ο πρώτος διευθυντής των Γενικών Αρχείων του Κράτους (ΓΑΚ). Επόμενοι διευθυντές διετέλεσαν οι Δ. Ζακυθηνός, Φ. Κουκουλές, Ν.Β. Τωμαδάκης, Εμμ. Πρωτοψάλτης και Κ. Διαμάντης. Σύμφωνα με τον νόμο, στα δημόσια αρχεία περιέχονται τα « προ πεντηκονταετίας χρονολογούμενα έγγραφα» και υποχρεωτικά κατατίθενται: α) τα δημόσια έγγραφα του βυζαντινού κράτους· β) των τουρκικών, βενετικών και φραγκικών Αρχών της τουρκοκρατίας· γ) των κοινοτικών Αρχών της τουρκοκρατίας· δ) των συμβολαιογράφων κάθε εποχής· ε) των εκκλησιαστικών Αρχών· στ) των ελληνικών κοινοτήτων και ιδρυμάτων του εξωτερικού· ζ) των οργανισμών δημοσίου δικαίου· η) των υπηρεσιών του ελληνικού κράτους.² Οι δημόσιες υπηρεσίες υποχρεώνονται να παραδίδουν κάθε πενταετία τα έγγραφα που δεν ανήκουν πλέον στην τελευταία πεντηκονταετία. Μέχρι σήμερα έχουν νομοθετηθεί 47 αρχεία Νομών και 14 Τοπικά Αρχεία.³

---

² Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. Αθήνα: Πάπυρος, c 1984.τ 11.σ.255-257.

³ Γενικά Αρχεία του Κράτους. 5 Απρ.2005. Υπουργείο Παιδείας και Εθνικών

Θρησκευμάτων. 12 Ιουν.2005

<<http://www.gak.gr>>.

1.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η πρώτη μας εργασία όσον αφορά την ταξινόμηση του αρχείου, ήταν η καταγραφή σημαντικών στοιχείων του τεκμηρίου στα έντυπα δελτία ΣΑΕ. Σε κάθε δελτίο ΣΑΕ καταγράφηκαν το όνομα του σωματείου, οι ημερομηνίες της ίδρυσης και διάλυσης αυτού, η ύπαρξη καταστατικού, πρακτικών, καταλόγου ονομάτων μελών και ιδρυτών. Τα τελευταία που αναφέρθηκαν δικαιολογούνται με σχετική νομοθεσία που θα παραθέσουμε σε ακόλουθη ενότητα. Επίσης καταγράφηκε η παλαιά ένδειξη ταξινόμησης της κάθε αρχειακής ενότητας. Συγκεκριμένα σε κάθε ντοσιέ αναγραφόταν ως ένδειξη δύο αριθμοί, οι οποίοι αντιστοιχούσαν στους αύξοντες αριθμούς των φακέλων των σωματείων που περιέχονταν (π.χ. 50-100). Με το τέλος της επεξεργασίας του κάθε ντοσιέ διαπιστώναμε πως ορισμένοι αριθμοί φακέλων δεν περιέχονταν στην πραγματικότητα, ενώ αναφερόταν στην παλαιά ένδειξη. Για το λόγο αυτό επινοήθηκε από τον καθηγητή μας κ. Νέστορα Μπαμίδη η δημιουργία «ψεύτικων» δελτίων τα οποία παρεμβάλλονται μεταξύ του τελευταίου δελτίου ενός ντοσιέ και του πρώτου δελτίου του επόμενου. Τα δελτία αυτά μας ενημερώνουν για τις αριθμητικές ελλείψεις της ακολουθίας καθώς και τις ακραίες ημερομηνίες που περικλείει η κάθε ακολουθία.

Παράλληλα με την επεξεργασία του υλικού μας, ήταν απαραίτητη και η προληπτική συντήρησή του. Αφαιρέθηκαν επιβλαβή μικροαντικείμενα, καρφίτσες και συνδετήρες, τα οποία

αντικαταστάθηκαν με καινούργια. Με την ολοκλήρωση όλων αυτών των διαδικασιών το υλικό τοποθετήθηκε σε υποφακέλους με ράχη τρία εκατοστά οι οποίοι ανά τρεις συγκεντρώνονταν σε ένα μεγαλύτερο αρχειακό κουτί, το οποίο αποτελούσε και το τελικό στάδιο αποθήκευσής τους. Στο κουτί αυτό συμπληρώνονταν τα οριστικά στοιχεία του αρχείου, ΑΒΕ (Αριθμός Βιβλίου Εισαγωγής), ΑΕΕ (Αριθμός Ειδικού Ευρετηρίου), οι ενότητες που περιέχονται σε αυτό και Α/Α (Αύξων Αριθμός) του κουτιού.

Ολοκληρώνοντας την επεξεργασία, συντήρηση και αποθήκευση του υλικού το επόμενο βήμα ήταν η καταχώρηση των στοιχείων από το έντυπο δελτίο ΣΑΕ (Συνοπτικό Αριθμητικό Ευρετήριο) στο ηλεκτρονικό.

Στο ηλεκτρονικό δελτίο ΣΑΕ περιέχονται κάποια επιπλέον στοιχεία:

- ένας τετραψήφιος κωδικός που αποτελεί τον αριθμό του αρχείου (λ.χ. 0087=Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης)
- ένας αριθμός υπηρεσίας ο οποίος δηλώνει τη θέση του αρχείου στο Ειδικό Ευρετήριο (λ.χ. 001=το πρώτο αρχείο που έχει παραληφθεί σ' αυτήν την κατηγορία)
- ένας αριθμός παραλαβής (λ.χ. 10= η δέκατη φορά που έγινε τμηματική παραλαβή από το συγκεκριμένο αρχείο)

Ο κωδικός του δελτίου αποτελείται πάντα από 18 ψηφία.

1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ :Αρχείο, Αρχειονομία, Αρχειονόμος ΑΡΧΕΙΟ-ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

Η έννοια του όρου: «Αρχείο είναι το σύνολο των μαρτυριών και των εγγράφων, αδιακρίτως χρονολογίας, σχήματος και ύλης, που σχετίζονται με τη δραστηριότητα του Κράτους, δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών ή νομικών ή φυσικών προσώπων ή ομάδων φυσικών προσώπων».⁴

Στην αρχαία Ελλάδα ο όρος αρχείο σήμαινε τον τόπο όπου συνέρχονταν ή διέμεναν οι αρχές της πόλης. Συγκεκριμένα η φράση «επιστάναι εις το αρχεῖον» σήμαινε την ανάληψη των καθηκόντων από τους εκλεγμένους άρχοντες. Παράλληλα ο όρος αρχείο και ιδιαίτερα στον πληθυντικό (αρχεία), χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τα επίσημα έγγραφα των αρχών καθώς και τον χώρο που αυτά φυλάσσονταν.

Η χρήση που έλαβαν τα αρχεία στις διάφορες ιστορικές περιόδους διαφέρει σημαντικά. Πιο αναλυτικά τα αρχεία χρησιμοποιήθηκαν ως: όργανο εξουσίας και διαχείρισης, απόδειξη, τεκμηρίωση / πληροφόρηση, υλικό για την έρευνα και τέλος ως σύμβολο.

Σήμερα τα αρχεία διατηρούν όλες τις προαναφερθείσες χρήσεις, τις οποίες απέκτησαν σταδιακά. Επίσης κρίνεται άξιο αναφοράς

---

⁴ Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ.1946 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Πρώτο.69(1991). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,1991.

πως η χρήση των αρχείων για ερευνητικούς λόγους αποτελεί μια καινοτομία την οποία κληρονομήσαμε από τον 19^ο αιώνα.

Το αρχειακό υλικό περιλαμβάνει πρωτότυπα ή αντίγραφα οποιασδήποτε ύλης ή τεχνικής, ιδίως: μεμονωμένα έγγραφα, χειρόγραφα, κατάστιχα, κώδικες, και συλλογές αυτών, απομνημονεύματα και ημερολόγια, αλληλογραφία επίσημη και ιδιωτική δημόσιων προσώπων, έντυπα προπαγανδιστικά, εκκλήσεις, προκηρύξεις, αφίσες, αρχεία καταχωρισμένα σε Η/Υ με οποιαδήποτε μορφή, σύμφωνα με την εξέλιξη της τεχνολογίας, οποιοδήποτε υλικό σε ηχητικές και οπτικές αποτυπώσεις με ιστορική και πολιτική αξία.⁵

ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑ

«Αρχειονομία είναι η επιστήμη η οποία έχει ως αντικείμενο τις αρχές και τις τεχνικές για την διαχείριση και επεξεργασία των αρχείων».⁶

Η Αρχειονομία ακολούθησε μια εξελικτική πορεία για να συγκροτηθεί και να αναγνωρισθεί ως αυτόνομη επιστήμη. Ωστόσο για μεγάλο χρονικό διάστημα η αρχειονομία γινόταν αντιληπτή ως μία επιστήμη βοηθητική της ιστορίας. Συγκεκριμένα στην Ευρώπη η αρχειονομία αναπτύχθηκε ως βοηθητική της ιστορίας στο περιθώριο της διπλωματικής και της παλαιογραφίας, της μελέτης των τεκμηρίων του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης.

---

⁵ Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ.1946 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Πρώτο.69(1991). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,1991.

⁶ Μπάγιας, Ανδρέας. Αρχειονομία : Βασικές έννοιες και αρχές. Αθήνα : Κριτική,1999.

Δύο διαφορετικής προέλευσης γεγονότα μετέβαλαν το τοπίο. Το πρώτο ήταν η εμφάνιση των επιστημών της πληροφόρησης. Από το πλήθος των πληροφοριών που η σύγχρονη κοινωνία παράγει και καταναλώνει παρουσιάστηκε η ανάγκη να οργανωθούν αυτές οι πληροφορίες. Το δεύτερο γεγονός προέρχεται από το χώρο των αρχείων και συγκεκριμένα από την εφαρμοσμένη αρχειονομία. Λόγω του τεράστιου αρχειακού όγκου που παραγόταν καθημερινά από τη διοίκηση, οι αρχειονόμοι αποφάσισαν πως έπρεπε να επέμβουν στην παραγωγή και τη συσσώρευση του αρχειακού υλικού. Έτσι η αρχειονομία περιέλαβε στο αντικείμενο της και τα λεγόμενα ενεργά αρχεία.

Αυτό ήταν ένα γεγονός για να γεννηθεί η έννοια της ενιαίας αρχειονομίας. Η ενιαία αρχειονομία είναι μια επιστήμη που διαθέτει ίδιες αρχές, μεθόδους και τεχνικές και η οποία τροφοδοτεί ένα επάγγελμα το οποίο έχει ένα κοινό αντικείμενο: τη διαχείριση των αρχειακών πληροφοριών από την γέννηση μέχρι την ερευνητική τους εκμετάλλευση. Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί πως η αρχειονομία ως επιστήμη συγκαταλέγεται στις επιστήμες της πληροφόρησης.

ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΟΣ

Η Αρμοδιότητα του αρχειονόμου έγκειται ή αφορά τη διαχείριση και οργάνωση των αρχείων σύμφωνα με τις αρχές και τις πρακτικές της αρχειονομίας. Ειδικότερα ο αρχειονόμος πρέπει βασιζόμενος στις θεμελιώδεις αρχές της αρχειονομίας και με την

χρήση των διεθνών προτύπων (standards) να εκπονεί τα απαραίτητα εργαλεία

- πίνακας διαχείρισης τεκμηρίων
- ταξινομικό διάγραμμα
- εργαλεία έρευνας

και να προβαίνει στις εξής αρχειακές εργασίες:

- πρόσκτηση
- ταξινόμηση
- περιγραφή
- ευρετηρίαση
- συντήρηση
- προβολή τεκμηρίων

ώστε το αρχειακό υλικό να καθίσταται προσιτό τόσο στη διοίκηση όσο και στην έρευνα.

Ο αρχειονόμος οφείλει να εξυπηρετεί και την διοίκηση και την έρευνα. Για να ανταποκριθεί στην αποστολή του πρέπει: να έχει μια σημαντική τεχνική κατάρτιση για να μπορεί να διεκπεραιώνει τις αρχειακές εργασίες σύμφωνα με τους κανόνες του επαγγέλματος· να έχει οργανωτικές και διοικητικές ικανότητες· να είναι ένας άνθρωπος με γνώσεις και να αντιλαμβάνεται το υλικό που διαχειρίζεται ως κτήμα της κοινωνίας.

1.3 ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ

Η αρχή των τριών ηλικιών των τεκμηρίων αποτελεί τον πυρήνα της αρχειακής μεθοδολογίας. Πρόκειται για μια θεμελιώδη αρχή, η

οποία έχει προκύψει από την εμπειρία και πάνω στην οποία στηρίζονται πλήθος αρχειακών πρακτικών. Σύμφωνα με την αρχή των τριών ηλικιών τα τεκμήρια διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες-ηλικίες:

- ενεργά: τα τεκμήρια τα οποία χρησιμεύουν στις τρέχουσες υποθέσεις του οργανισμού.
- ημιενεργά: τα τεκμήρια τα οποία παρ' ότι η υπηρεσιακή τους χρησιμότητα δεν έχει λήξει ακόμα, ωστόσο χρησιμοποιούνται πολύ σπάνια από τη διοίκηση
- ιστορικά: τα τεκμήρια των οποίων έχει λήξει η υπηρεσιακή χρησιμότητα και φυλάσσονται πλέον για ερευνητικούς και μόνο λόγους.

Το βασικό κριτήριο διάκρισης των τεκμηρίων είναι η υπηρεσιακή τους χρησιμότητα.⁷

1.4 ΑΞΙΕΣ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Τα τεκμήρια εμφανίζουν μια πρωτογενή αξία η οποία ονομάζεται πρωτογενής αξία. Η πρωτογενής αξία αποκαλείται και λειτουργική και αναλύεται σε επιμέρους αξίες:

- διοικητική αξία: χρησιμεύουν στην διεκπεραίωση των τρεχουσών υποθέσεων
- οικονομική αξία: συνεπάγονται οικονομικά οφέλη ή δικαιώματα

---

⁷ Μπάγιας, Ανδρέας. Αρχειονομία : Βασικές έννοιες και αρχές. Αθήνα : Κριτική,1999.

- νομική αξία: αναγνωρίζονται από τον νόμο ως αποδεικτικά

Το αρχείο όμως διαθέτει και μια δευτερογενή αξία, η οποία αποκαλείται τεκμηριωτική αξία και συνιστά την ικανότητα του να τεκμηριώνει γεγονότα και συμπεριφορές του παρελθόντος. Η βασική διαφορά μεταξύ αξιών είναι πως η πρωτογενής αξία, η λεγόμενη λειτουργική, κάποια στιγμή εκλείπει: όταν απέλθει η άμεση χρησιμότητα της, όταν πάψει να συνεπάγεται οικονομικά βάρη, όταν εκπνεύσουν οι προθεσμίες που ορίζει ο νόμος, τότε καλούμαστε να αποφασίσουμε αν τα τεκμήρια έχουν τεκμηριωτική αξία η οποία δικαιολογεί τη φύλαξη τους εις το διηνεκές.⁸

1.5 ΑΡΧΕΙΑΚΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

Αρχειακός δεσμός είναι η αρχή σύμφωνα με την οποία τα τεκμήρια που προέρχονται από ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο πρέπει να μένουν συγκεντρωμένα και να μη κατατέμνονται, διασκορπίζονται ή αναμειγνύονται με τεκμήρια άλλων προσώπων (πρώτο επίπεδο). Περαιτέρω τα τεκμήρια πρέπει να διατηρούν την ταξινόμηση που τους δόθηκε από τον παραγωγό του αρχείου (δεύτερο επίπεδο).

Η εφαρμογή του αρχειακού δεσμού εξασφαλίζει σημαντικά πλεονεκτήματα:

---

⁸ Μπάγιας, Ανδρέας. Αρχειονομία : Βασικές έννοιες και αρχές. Αθήνα : Κριτική, 1999.

1) Διασφαλίζει την ενότητα και ακεραιότητα της αρχειακής μνήμης ενός φυσικού ή νομικού προσώπου.

2) Επιτρέπει να αντιληφθούμε όχι μόνο το περιεχόμενο των τεκμηρίων αλλά και τις μεταξύ τους σχέσεις καθώς επίσης και το βαθμό και τον τύπο της αρχειακής οργάνωσης του παραγωγού.

3) Συνιστά αυτή καθ' εαυτή, έναν τρόπο διάρθρωσης των πληροφοριών, ένα σύστημα δηλαδή πρόσβασης του ερευνητή στις ποικίλες πληροφορίες του τεκμηριωτικού υλικού.

4) Επιτρέπει στον αρχειονόμο να απομονώσει από την ευρεία πραγματικότητα αυτοτελείς αρχειακές οντότητες παρέχοντας μια ασφαλή και εν πολλοίς αντικειμενική μονάδα για την πρόσκτηση, ταξινόμηση και περιγραφή αρχείων.

5) Διευκολύνει την αρχειακή εργασία κατευθύνοντάς την προς τις μεγάλες ενότητες, τα αρχειακά σύνολα, και αφήνοντας κατά μέρος τα μεμονωμένα τεκμήρια.

Όλα τα προαναφερθέντα συνέβαλαν στη βαθμιαία καθιέρωση του αρχειακού δεσμού σε θεμελιώδη αρχή της αρχειονομίας.⁹

1.6 ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Στην αρχειονομία οι επιμέρους εργασίες οργανώνονται παρατακτικά σε αλληλουχία, την οποία αποκαλούμε αρχειακή αλυσίδα: πρόσκτηση, ταξινόμηση, περιγραφή, αξιολόγηση, συντήρηση και προβολή του υλικού.

---

⁹ Μπάγιας, Ανδρέας. Αρχειονομία: Βασικές έννοιες και αρχές. Αθήνα: Κριτική, 1999.

ΠΡΟΣΚΤΗΣΗ: Είναι η διαδικασία με την οποία η αρχειακή υπηρεσία γίνεται κάτοχος τεκμηρίων, προκειμένου να εμπλουτίσει ή να συμπληρώσει το αρχειακό υλικό της. Οι νομικές μορφές μέσω των οποίων πραγματοποιείται η πρόσκτηση είναι ποικίλες: κατάθεση, δωρεά, κληροδότημα, αγορά, ανταλλαγή.

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ: Η ταξινόμηση συνιστάται στη φυσική και διανοητική οργάνωση των τεκμηρίων. Απώτερη επιδίωξη της είναι η οργάνωση των τεκμηρίων να καθιστά εμφανή τόσο τη μεταξύ τους σύνδεση όσο και το δεσμό τους με τη δραστηριότητα που τα δημιούργησε. Η ταξινόμηση περιλαμβάνει τέσσερα στάδια:

- Καταγραφή: διαδικασία η οποία μας επιτρέπει με τη βοήθεια ενός καταγραφικού δελτίου να αποκτήσουμε ακριβή γνώση του αρχειακού υλικού στο επίπεδο της μονάδας που σκοπεύουμε να χρησιμοποιήσουμε κατά την περιγραφή.
- Ανάλυση τεκμηριωτικής δομής: ανάλυση των πληροφοριών τις οποίες περιέχουν τα τεκμήρια και των σχέσεων μεταξύ των τεκμηρίων.
- Διανοητική ταξινόμηση: διανοητική οργάνωση του αρχειακού υλικού κατά τρόπο ώστε να απεικονίζεται η λειτουργία του νομικού ή φυσικού προσώπου που το δημιούργησε.
- Αρχειοθέτηση: φυσική διευθέτηση των τεκμηρίων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Συνιστάται στον εντοπισμό και στην παρουσίαση των χαρακτηριστικών μορφής και περιεχομένου μιας αρχειακής μονάδας.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑΣΗ: Είναι η επεξεργασία των τεκμηρίων για την επιλογή των (θεματικών ή κύριων) όρων που χαρακτηρίζουν το περιεχόμενο τους.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Είναι η διαδικασία καθορισμού της τεκμηριωτικής και πληροφοριακής αξίας του αρχειακού υλικού προκειμένου να αποφασιστεί η αγορά τους ή σε άλλες περιπτώσεις η διατήρηση τους στο διηνεκές.

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ: Είναι το σύνολο των απαραίτητων μέτρων διαφύλαξης ή αποκατάστασης της υλικής μορφής των τεκμηρίων.¹⁰

2.ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ - Γ.Α.Κ.

2.1 ΣΚΟΠΟΣ

Σε μια εποχή κατά την οποία η ελεύθερη πρόσβαση στην πληροφόρηση αποτελεί θεμελιώδες δημοκρατικό δικαίωμα, τα κρατικά αρχεία δεν φυλάσσουν απλώς έγγραφα, αλλά διαχειρίζονται πληροφορίες αποθηκευμένες σε ποικίλα υποστρώματα. Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στους τομείς της ιστορική έρευνας, της πολιτιστικής δράσης, της διοικητικής πληροφόρησης και της εξυπηρέτησης του πολίτη.¹¹

« Ο σκοπός της υπηρεσίας των ΓΑΚ είναι:

---

¹⁰ Μπάγιας, Ανδρέας. Αρχειονομία : Βασικές έννοιες και αρχές. Αθήνα : Κριτική,1999.

¹¹ Γενικά Αρχεία του Κράτους. 5 Απρ.2005. Υπουργείο Παιδείας και Εθνικών Θρησκευμάτων. 12 Ιουν.2005
<<http://www.gak.gr>>.

α. Η εποπτεία, διάσωση, συγκέντρωση, συντήρηση, καταγραφή, μικροφωτογράφιση, ταξινόμηση και ευρετηρίαση του αρχειακού υλικού της χώρας και η διάθεση προς μελέτη όλων των δημόσιων και ιδιωτικών αρχείων, εγγράφων και χειρογράφων τα οποία αναφέρονται στην ιστορία και στην πολιτιστική κληρονομιά του ελληνικού έθνους και σε ότι έχει σχέση με τη διοικητική, οικονομική και κοινωνική ζωή του ελληνικού κράτους.

β. Η επισήμανση και απογραφή των εχόντων ιστορικών ενδιαφέρον δημοσίων αρχείων, η επιλογή και η εισαγωγή τους στα Γενικά Αρχεία του Κράτους και η προετοιμασία για τη διάθεση στους μελετητές.

γ. Η συνεργασία με τις αρχές της Εκκλησίας, των εκκλησιαστικών και μοναστηριακών ιδρυμάτων και άλλων θρησκευτικών φορέων για τη διάσωση του αρχειακού υλικού.

δ. Η συνεργασία με τους κατόχους ιδιωτικών αρχείων, τα οποία παρουσιάζουν ιστορικό ενδιαφέρον.

ε. Η εποπτεία των ειδικών αρχείων του άρθρου 39.

στ. Η έκδοση δημοσιευμάτων (περιοδικών και αυτοτελών), που εξυπηρετούν τη γνώση των ιστορικών πηγών της χώρας.

ζ. Η συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλους επιστημονικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

η. Ο εμπλουτισμός με αγορά ή αποδοχή δωρεάς αρχειακού υλικού από τους κατόχους τους και ομοιότυπων αρχειακού υλικού που βρίσκονται σε ξένα κράτη ή οργανισμούς».¹²

---

¹² Ελλάδα, Βουλή, Νόμος υπ' αριθ.1946 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Πρώτο.69(1991). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,1991.

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΟ¹³

- 1821-23 Ιδρύονται η «Διοικήσεις», η «Αρχιγραμματεία της Επικρατείας», τα «Μινιστέρια»(στη συνέχεια «Γραμματείες») προς άσκηση της νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής λειτουργίας
- 1829 Ιδρύεται το «Αρχειοφυλακείον της Επικρατείας», με σκοπό τη συγκέντρωση των δημοσίων αρχείων των «Μινιστερίων» και την υποδοχή των αρχείων των «Γραμματειών».
- 1833 Διαλύεται το «Αρχειοφυλακείον της Επικρατείας» και κάθε «Γραμματεία» παραλαμβάνει τα αρχεία που έχει καταθέσει.
- 1836 Οργανώνονται τα αρχεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και εκεί συγκεντρώνονται και φυλάσσονται τα δημόσια αρχεία.
- 1846 Συγκεντρώνονται στη Βουλή των Ελλήνων τα αρχεία των Εθνοσυνελεύσεων.
- 1855 Ανακοινώνεται η έκδοση των Αρχείων της Εθνικής Παλιγγενεσίας.

---

¹³ Γενικά Αρχεία του Κράτους. 5 Απρ.2005. Υπουργείο Παιδείας και Εθνικών Θρησκευμάτων. 12 Ιουν.2005
<<http://www.gak.gr>>.

1864 Με την ένωση των Ιονίων Νήσων (Επτανήσου) με την Ελλάδα τα λειτουργούντα «Αρχαιοφυλακεία» Κέρκυρας, Παξών, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ιθάκης, Ζακύνθου και Κυθήρων περιέρχονται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

1914 Ψηφίζεται ο Ν. 380/1914 «Περί της ιδρύσεως υπηρεσίας των αρχείων του κράτους» επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου χάρη στις προσπάθειες του καθηγητή Σπυρίδωνα Λάμπρου και του ιστορικού-ερευνητή Γιάννη Βλαχογιάννη, με σκοπό "την συναγωγήν και εποπτείαν πάντων των δημοσίων αρχείων των περιλαμβανόντων έγγραφα προ πεντηκονταετίας χρονολογούμενα". Πρώτος διευθυντής των Γενικών Αρχείων του Κράτους υπήρξε ο Γιάννης Βλαχογιάννης, ο οποίος δώρισε στα ΓΑΚ την πολύτιμη συλλογή του και πρώτος πρόεδρος της Εφορείας ο Νικόλαος Γ. Πολίτης. Στην υπηρεσία περιέρχονται τα λειτουργούντα Αρχεία των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Σάμου.

- 1939 Ψηφίζεται ο Ν. 2027/1939 «Περί αναδιοργάνωσης της υπηρεσίας των γενικών Αρχείων του Κράτους».
- 1991 Ο νόμος 1946/1991 καθορίζει το νέο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των Γ.Α.Κ. μέχρι και σήμερα. Η Κεντρική Υπηρεσία διαρθρώνεται σε τμήματα και ιδρύονται Αρχεία στις έδρες εκείνων των νομών, που μέχρι τότε δεν υπήρχαν.
- 2001 Ο Ν. 2909/2001 τροποποιεί τα εδάφια α' και β' της παραγράφου 1 και την παράγραφο 3 του άρθρου 20 του Ν. 1946/1991, σχετικά με τη διαδικασία ορισμού του διευθυντή της Κεντρικής Υπηρεσίας

2.3 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Τα ΓΑΚ συγκροτούνται από την Κεντρική και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες.

«Η Κεντρική Υπηρεσία (Κ.Υ) των ΓΑΚ λειτουργεί ως διεύθυνση και διαρθρώνεται ως ακολούθως:

- α) Τμήμα Γενικού Ευρετηρίου
- β) Τμήμα Σύγχρονων Αρχείων
- γ) Τμήμα Οργάνωσης και Μελετών
- δ) Τμήμα Γραμματείας και Λογιστηρίου

ε) Τμήμα Συντήρησης και Αναπαραγωγής

στ) Τμήμα Βιβλιοθήκης και Αναγνωστηρίου.»¹⁴

Στην Υπηρεσία των Γ.Α.Κ. λειτουργεί και εννεαμελές συλλογικό όργανο με τον τίτλο «Εφορεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους», που αποφασίζει και γνωμοδοτεί για τις γενικότερες επιστημονικές κατευθύνσεις και καθορίζει τους βασικούς άξονες της πολιτικής των Γ.Α.Κ., μετά από εισήγηση του Διευθυντή. Αποφασίζει για την αγορά, την χορήγηση αδειών μελέτης, μεταγραφής και φωτογράφησης αρχειακού υλικού καθώς και για τις εκδόσεις. Γνωμοδοτεί, επίσης για την ίδρυση νέων αρχειακών υπηρεσιών, για το επιστημονικό έργο του προσωπικού και για κάθε θέμα για το οποίο ζητείται η γνώμη της από τον Υπουργό Παιδείας.

Οι αρμοδιότητες των Περιφερειακών Υπηρεσιών είναι αντίστοιχες με εκείνες των τμημάτων της Κεντρικής Υπηρεσίας. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν η Κ.Υ. των ΓΑΚ με έδρα την Αθήνα, 43 Αρχεία νομών και 12 Τοπικά Αρχεία.

3. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Ι.Α.Μ.)¹⁵

3.1 ΙΔΡΥΣΗ-ΣΤΕΓΑΣΗ

---

¹⁴ Ελλάδα, Βουλή. Νόμος υπ' αριθ.1946 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Πρώτο.69(1991). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,1991.

¹⁵ Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. 5 Απρ.2005. Γενικά Αρχεία του Κράτους. 12 Ιουν.2005. <http://gak.thess.sch.gr>.

Το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας (Ι.Α.Μ.) είναι μια περιφερειακή υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους και ιδρύθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1954.

Όπως προέβλεπε το διάταγμα για την ίδρυση του, λειτούργησε στους χώρους της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, με καθεστώς παρόμοιο εκείνου της κεντρικής αρχειακής υπηρεσίας, γεγονός που προδίδει τη σημασία που απέδιδε η ηγεσία του ΥΠ.Ε.Π.Θ και των Γ.Α.Κ. στις δραστηριότητες του Αρχείου. Οι στεγαστικές ανάγκες που δημιουργεί με τις αυξανόμενες απαιτήσεις σε χώρους η ίδια η φύση της υπηρεσίας, της επέβαλαν μια περιπλάνηση που διήρκησε ακριβώς 40 χρόνια: κατά την πρώτη περίοδο, μέχρι τις αρχές του 1972, φιλοξενήθηκε σε χώρους της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Τον Ιούνιο του 1972 η υπηρεσία εγκαταστάθηκε στην οδό Καμβουνίων 9, στην περιοχή του Συντριβανίου, σε διαμέρισμα του 7^{ου} ορόφου πολυκατοικίας. Το 1991, κι ενώ είχαν δρομολογηθεί οι διαδικασίες μόνιμης στέγασής του, φιλοξενήθηκε προσωρινά σε χώρους του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Τον Απρίλιο του 1994 πραγματοποιήθηκε η οριστική εγκατάστασή στο πρώην Ρωσικό Νοσοκομείο, το οποίο παραχωρήθηκε από την Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου για τη στέγαση της υπηρεσίας. Από πλευράς τοποθεσίας, το κτήριο βρίσκεται πολύ κοντά στη συμβολή των λεωφόρων Α. Παπαναστασίου και Κ. Καραμανλή, οι οποίες εξυπηρετούνται από πολλές διαδρομές αστικών λεωφορείων. Για άτομα με κινητικά προβλήματα έχει διαμορφωθεί πρόσβαση με ράμπες από την είσοδο της οδού Θεαγένους Χαρίση και κατάλληλος ανελκυστήρας

για την μεταφορά τους στον πρώτο όροφο, όπου είναι και το αναγνώστηριο-αίθουσα μελέτης.

3.2 ΜΙΚΡΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ

Το κτήριο του Ρωσικού Νοσοκομείου ολοκληρώθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα (1907), με δαπάνες της ρωσικής κοινότητας Θεσσαλονίκης και γενναία επιχορήγηση από την κυβέρνηση της Ρωσίας. Με την Οκτωβριανή Επανάσταση και τη διάλυση της κοινότητας, το κτήριο μεταβλήθηκε σε θεραπευτήριο των Ελλήνων προσφύγων από τη Ρωσία. Το 1925 μετονομάστηκε σε "Μαιευτική Γυναικολογική Κλινική" και το 1939 σε "Δημόσιο Μαιευτήριο". Το 1975 το Μαιευτήριο μεταφέρθηκε στις καινούργιες εγκαταστάσεις του σημερινού Γενικού Νοσοκομείου Αγία Σοφία και το κτήριο εγκαταλείφθηκε.

3.3 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Ι.Α.Μ.

Το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας δραστηριοποιείται σε ερευνητικούς, πολιτιστικούς καθώς και εκπαιδευτικούς τομείς αρμοδιοτήτων του. Ειδικότερα:

◆ Επισημαίνει, καταγράφει, ταξινομεί και καταλογογραφεί αρχεία δημόσια και ιδιωτικά. Δημοσιεύει τους καταλόγους σε ειδικές αρχειακές εκδόσεις ή σε ηλεκτρονική μορφή.

◆ Εξυπηρετεί τους πολίτες, δικηγόρους, συμβολαιογράφους, υπηρεσίες, που αναζητούν συμβόλαια, ληξιαρχικές πράξεις και άλλα δημόσια έγγραφα

◆ Προσπαθεί να συντηρήσει και να διασώσει σπάνια και πολύτιμα για την ιστορία του τόπου τεκμήρια.

◆ Διαμορφώνει κατάλληλες συνθήκες με βάση το αρχειακό υλικό για την ανάπτυξη της ιστορικής έρευνας στη Μακεδονία και τη Θεσσαλονίκη.

◆ Εξυπηρετεί τους ερευνητές, επιστήμονες, ιστορικούς, και όχι μόνο, με το να τους διαθέτει το πρωτογενές υλικό των αρχειακών ενοτήτων της και τους καταλόγους αρχείων που έχουν συνταχθεί, ενισχύοντας με κάθε δυνατό τρόπο έρευνες και μελέτες της τοπικής ιστορίας.

◆ Αξιοποιεί το αρχειακό υλικό και οργανώνει εκπαιδευτικές επισκέψεις, φέρνοντας σε επαφή μαθητές και πηγές τοπικής ιστορίας.

Στην υπηρεσία του Ι.Α.Μ. λειτουργεί Αναγνωστήριο τις εργάσιμες ώρες και ημέρες, για την εξυπηρέτηση των ερευνητών.

3.4 ΑΡΧΕΙΑ ΠΟΥ ΦΥΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟ Ι.Α.Μ.

Το παλαιότερο αρχειακό υλικό του Ι.Α.Μ. αποτελείται συνολικά από 4.000 οθωμανικούς κώδικες και πλήθος λυτών εγγράφων, που καλύπτουν την περίοδο από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (1694-1912). Με βάση την αρχή που τα έχει εκδώσει διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες :

- Ιεροδικαστικά αρχεία
- Δικαστικά αρχεία
- Διοικητικά αρχεία
- Κτηματολογικά αρχεία και
- Φορολογικά αρχεία

Τα αρχεία της ελληνικής διοίκησης, χρονολογούνται από το 1913 μέχρι σήμερα, ενώ υπάρχει και σημαντικός αριθμός ιδιωτικών αρχείων και συλλογών που καλύπτει την περίοδο από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα μέχρι τις μέρες μας. Όλο αυτό το υλικό έχει κατηγοριοποιηθεί, σύμφωνα με τις οδηγίες των Γ.Α.Κ. σε ομάδες ομοειδών αρχείων, όπως π.χ. Διοικητικά, Εκπαιδευτικά, Δικαστικά κ.ο.κ. Στο αναγνωστήριο υπάρχουν κατάλογοι και ευρετήρια των τεκμηρίων, τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιήσει το κοινό, με τη βοήθεια και καθοδήγηση του υπεύθυνου υπαλλήλου του Ι.Α.Μ. , για τον εντοπισμό των πληροφοριών που τον ενδιαφέρουν.

Το αρχειακό υλικό που φυλάσσεται στο Ι.Α.Μ. ξεπερνά τα **1500 μέτρα γραμμικών ραφιών** και καλύπτει όλες σχεδόν τις

κατηγορίες αρχείων της οθωμανικής (από τον 19^ο αιώνα) και της ελληνικής περιόδου.

Αναλυτικότερα :

 Ελληνικά Αρχεία

- Δημοτικά
- Δικαστικά
- Διοικητικά
- Εκκλησιαστικά
- Εκπαιδευτικά
- Επιχειρήσεις
- Εφήμερα
- Συλλογές
- Τραπεζικά
- Τύπος
- Φωτογραφικά
- Χαρτογραφικά

 Οθωμανικά Αρχεία

- Βακουφικά
- Δικαστικά
- Διοικητικά
- Ιεροδικαστικά
- Κτηματολογικά
- Φορολογικά

4. ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ¹⁶-ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ¹⁷

Ο όρος «πρωτοδικείο» χρησιμοποιείται με δυο έννοιες και δηλώνει: α) από διοικητική ή οργανική άποψη ορισμένη υπηρεσία ως σύνολο, ενώ β) από δικονομική άποψη δικαιοδοτούσα ή δικάζουσα αρχή. Το Πρωτοδικείο δικάζει ως μονομελές και ως πολυμελές.

Πρωτοβάθμιο καλείται το δικαστήριο, ενώπιον του οποίου εισάγεται για πρώτη φορά η υπόθεση. Κατά το ισχύον δίκαιο πρωτοβάθμια δικαστήρια καλούνται: α) πάντοτε τα Ειρηνοδικεία, β) κατά κανόνα τα Μονομελή και Πολυμελή Πρωτοδικεία, γ) σε ορισμένες περιπτώσεις τα Εφετεία και δ) οι πρόεδροι πρωτοδικών.

4.2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Η ίδρυση του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης ανάγεται στις 11 Απριλίου του 1914 βάσει του βασιλικού διατάγματος «Περί συστάσεως δικαστηρίων εν Μακεδονία». Η έκδοση και εκτέλεση του διατάγματος δημοσιεύτηκε στο Νόμο 147/ της 1^{ης} Φεβρουαρίου 1914 «Περί εν ταίς Προσαρτώμεναις χώραις εφαρμοστέας Νομοθεσίας και της δικαστικής αυτών οργανώσεως».¹⁸

---

¹⁶ Κουκουζέλη, Μ.Ν «Πρωτοδικείο». Νομικό Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, 1998

¹⁷ Κουκουζέλη, Μ.Ν «Πρωτοβάθμιο δικαστήριο». Νομικό Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, 1998

¹⁸ Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ. 147 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος(άγνωστο). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο, Ημερομηνία(άγνωστη).

4.3 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ¹⁹

Το Μονομελές Πρωτοδικείο, για την εκδίκαση των πολιτικών υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητά του, διαιρείται σε δεκατρία (13) Τμήματα. Το καθένα από αυτά δικάζει πολιτικές υποθέσεις που έχουν αντικείμενο το αναφερόμενο παρακάτω σε κάθε επί μέρους τμήμα.

Α' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις όμοιες με εκείνες που δικάζουν το δεύτερο, τρίτο και τέταρτο τμήμα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου. Συγκεκριμένα οι υποθέσεις αυτές αφορούν το ενοχικό δίκαιο και κάθε φύσεως διοικητικές διαφορές στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι διαφορές που πηγάζουν από τις διατάξεις εκλογικής νομοθεσίας.

Β' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις όμοιες με εκείνες του πρώτου τμήματος. Επίσης δικάζει και υποθέσεις πνευματικής ιδιοκτησίας και υποθέσεις προσωπικής κρατήσεως.

Γ' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις όμοιες με εκείνες του δεύτερου τμήματος.

Δ' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις όμοιες με εκείνες του δεύτερου τμήματος. Επίσης δικάζει υποθέσεις όμοιες με εκείνες του ΣΤ' τμήματος του Πολυμελούς Πρωτοδικείου. Το ΣΤ' τμήμα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου δικάζει υποθέσεις α) κάθε είδους εφόσον διάδικος είναι το Δημόσιο ή Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου

---

¹⁹ Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ.1432 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Δεύτερο.(2003).Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,2003.

Δικαίου ή Δημόσια Επιχείρηση Κοινής Ωφελείας, β) καθορισμός οριστικής τιμής μονάδας αποζημιώσεως σε απαλλοτριώσεις, γ) εφέσεις κατ' αποφάσεων Ειρηνοδικείου, εφόσον διάδικοι είναι ένα από τα παραπάνω υπό στοιχεία αναφερόμενα πρόσωπα.

Ε' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις όμοιες με εκείνες που δικάζει το Α' τμήμα του Μονομελούς Πρωτοδικείου. Επίσης δικάζει και υποθέσεις όμοιες με εκείνες που δικάζουν τα τμήματα Ζ' και Η' του Πολυμελούς Πρωτοδικείου. Ειδικότερα το Ζ' τμήμα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου δικάζει τις υποθέσεις α) του εμπράγματος, β) κληρονομικού δικαίου, γ) εφέσεις κατ' αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων νομής ή κατοχής Ειρηνοδικείων. Και το Η' τμήμα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου δικάζει τις υποθέσεις : α) Αναγκαστικής Εκτελέσεως, β) Εμπορικού Δικαίου, γ) Πνευματικής Ιδιοκτησίας, δ) Πτωχευτικού Δικαίου, ε) Κοινοτικών Σημάτων.

ΣΤ' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις που αφορούν την ειδική διαδικασία διαφορών για ζημιές από αυτοκίνητο και από συμβάσεις ασφάλισης του.

Ζ' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις που αφορούν την πληρωμή διατροφής σε χρήμα, τη γονική μέριμνα και την επικοινωνία τέκνου.

Η' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις που αναφέρονται σε εργατικές διαφορές και διαφορές από αμοιβές για την παροχή εργασίας.

Θ' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις που αναφέρονται σε διαφορές από πιστωτικούς τίτλους, διαφορές παράδοσης ή απόδοσης μισθίου και διαφορές μεταξύ ιδιοκτητών και διαχειριστών ιδιοκτησίας κατ' ορόφους.

Ι' Τμήμα : Δικάζει τις αιτήσεις καθορισμού προσωρινής τιμής μονάδος αποζημίωσης από αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων, αναγνώρισης δικαιούχων καταβολής αποζημίωσης από αναγκαστικά απαλλοτρίωση που έχει καθοριστεί και αποβολής από ακίνητα που έχουν απαλλοτριωθεί αναγκαστικά.

ΙΑ' Τμήμα : Δικάζει α) υποθέσεις της εκούσιας δικαιοδοσίας και β) υποθέσεις που αναφέρονται σε συναινετικά διαζύγια.

ΙΒ' Τμήμα : Δικάζει υποθέσεις που υπάγονται στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

ΙΓ' Τμήμα : Δικάζει τις υποθέσεις των κοινοτικών σημάτων καθ' ύλη και κατά τόπο αρμοδιότητας του Μονομελούς Πρωτοδικείου, υποθέσεις που αναφέρονται σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας κλπ, καθ' ύλη και κατά τόπο αρμοδιότητας του Μονομελούς Πρωτοδικείου και υποθέσεις εθνικού σήματος για τις οποίες είναι αρμόδιο κατά τόπο, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, το Μονομελές Πρωτοδικείο.

Η Γραμματεία του Πρωτοδικείου διαιρείται σε δέκα εννέα (19) τμήματα. Το καθένα από αυτά έχει ανάλογο με τις αρμοδιότητές του αριθμού υπαλλήλων, που οπωσδήποτε θα είναι τουλάχιστον πέντε (5) και τις αντίστοιχα σε κάθε τμήμα, αναφερόμενες αρμοδιότητες. Η τοποθέτηση των υπαλλήλων γίνεται με απόφαση του Τριμελούς Συμβουλίου.

Τα Τμήματα της Γραμματείας του Πρωτοδικείου είναι τα ακόλουθα :

- 1) Τμήμα Διοικητικού
- 2) Τμήμα Μηχανοργάνωσης και Πληροφορικής
- 3) Τμήμα Λογιστικού

- 4) Τμήμα Καταθέσεως Δικογράφων
- 5) Τμήμα Γραμματέων Έδρας Πολιτικής Διαδικασίας
- 6) Τμήμα Δημοσίευσης Πολιτικών Αποφάσεων-Ένδικων Μέσων
- 7) Τμήμα Ασφαλιστικών Μέτρων-Διαταγών Πληρωμής
- 8) Τμήμα Καθαρογραφής Πολιτικών Αποφάσεων
- 9) Τμήμα Γενικού Αρχείου Πολιτικών Αποφάσεων
- 10) Τμήμα Διεξαγωγών
- 11) Τμήμα Πτωχεύσεων
- 12) Τμήμα Εκλογικών-Εταιρικών
- 13) **Τμήμα Πιστοποιητικών - Διαθηκών - Σωματείων:** Με αρμοδιότητα τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις του Μονομελούς Πρωτοδικείου για τη δημοσίευση διαθηκών, την τήρηση οικείων πρακτικών, τη φύλαξη διαθηκών που αποστέλλονται από άλλα Πρωτοδικεία, τη σύνταξη εκθέσεων αποδοχής κληρονομιάς και αποποιήσεως κληρονομιάς, την τήρηση βιβλίων σωματείων και εταιρικών, την έκδοση αντιγράφων, των στο τμήμα αυτό φυλασσόμενων εγγράφων και την έκδοση πιστοποιητικών σχετικών προς τις ανωτέρω αρμοδιότητες του τμήματος.
- 14) Τμήμα Τριμελούς Πλημμελειοδικείου - Μ.Ο.Δ. - Γραφείο Διεκπεραίωσης
- 15) Τμήμα Μονομελούς Πλημμελειοδικείου - Αγορανομικού Δικαστηρίου - Δικαστηρίων Ανηλίκων - Γραφείο Διεκπεραίωσης
- 16) Τμήμα Βουλευμάτων και Γραμματέων Ανακριτικών Γραφείων
- 17) Τμήμα Εκκαθαρίσεως & Ένδικων Μέσων Κατά Ποινικών Αποφάσεων
- 18) Τμήμα Διεκπεραίωσης Ποινικών Αποφάσεων & Συντάξεως Δελτίων Ποινικού Μητρώου

5. ΣΩΜΑΤΕΙΑ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ²⁰

Το σωματείο με τη νομική έννοια ορίζεται ως την προαιρετική ένωση φυσικών προσώπων τα οποία, υπό νομική, συλλογική προσωπικότητα επιδιώκουν κοινούς, «μη κερδοσκοπικούς σκοπούς». Η ένωση αυτή αποτελεί την χαρακτηριστικότερη έκφραση της συνταγματικής ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, της ελευθερίας δηλαδή που έχει ο καθένας να συμπράττει με άλλους στην επιδίωξη κοινών σκοπών, υπό την προϋπόθεση ότι οι σκοποί αυτοί δεν είναι παράνομοι ή ανήθικοι. Περιεχόμενο, «θετικό» της ίδιας ελευθερίας είναι και η αυτονομία στην διοίκηση και την οργάνωση του σωματείου, και «αρνητικό» η μη αναγκαστική συμμετοχή σε σωματειακές ενώσεις.

Ο τρόπος που το σωματείο αποκτά νομική προσωπικότητα δεν είναι σ' όλα τα δίκαια ή σ' όλες τις εποχές ο ίδιος. Κατά το παλαιότερο Ρωμαϊκό Δίκαιο η νομική προσωπικότητα μπορούσε να αποκτηθεί με την απλή συμφωνία των προσώπων να επιδιώξουν από κοινού την πραγμάτωση ορισμένου σκοπού. Δικαστική ή άλλη διοικητική αναγνώριση της ένωσης των προσώπων δεν χρειαζόταν. Η τυπική νομική ρήση «tres faciunt collegium» απέδιδε το νομικό καθεστώς σύστασης του σωματείου

---

²⁰ Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. Αθήνα: Πάπυρος, c 1984.τ 56.σ.249.

με επιδίωξη, κατά κύριο λόγο τότε, την εξυπηρέτηση λατρευτικών δηλαδή θρησκευτικών σκοπών. Το σύστημα αυτό της με απλή συμφωνία σύστασης του σωματείου έπασχε κατά το ότι δεν υπήρχε εμφανές εξωτερικό σημείο τόσο για την σύσταση όσο και για την διοίκηση και εκπροσώπησή του, με περαιτέρω συνέπεια την ανασφάλεια στις συναλλαγές. Για το λόγο αυτό επικράτησε σ' όλα τα νεώτερα δίκαια το σύστημα της απόκτησης νομικής προσωπικότητας από το σωματείο, μετά από την επίσημη αναγνώρισή του με προκαθορισμένη νομικά διαδικασία. Σε απολυταρχικά καθεστώτα η ίδρυση του σωματείου έχει εξαρτηθεί από την χορήγηση άδειας της διοίκησης, η οποία ελέγχει εξουσιαστικά όχι μόνο τους σκοπούς του σωματείου αλλά και τα πρόσωπα που προτίθενται να το συστήσουν.

Στην ελληνική νομοθεσία από το έτος 1914, με τον νόμο 281 περί σωματείων, ισχύει το σύστημα της διοικητικής καταχώρισης του σωματείου σε ειδικά βιβλία μετά από δικαστικό έλεγχο της νομιμότητας των σκοπών του σωματείου. Η διοίκηση δεν μπορεί να απαγορεύσει την ίδρυση και λειτουργία του σωματείου εφόσον οι σκοποί του κρίνονται σύννομοι.

Συνηθισμένοι σκοποί του σωματείου είναι πολιτιστικοί, αθλητικοί, επιστημονικοί, θρησκευτικοί, φιλανθρωπικοί κ.λπ. Οι σκοποί αυτοί μπορεί να εξυπηρετηθούν με υποβοηθητική κερδοσκοπική δραστηριότητα, όπως είναι η διοργάνωση συνεστιάσεων, η εκμετάλλευση προσοδοφόρων πραγμάτων κ.λπ. σε καμία περίπτωση όμως δεν επιτρέπεται ο σκοπός να είναι άμεσα κερδοσκοπικός, δηλαδή να παρέχονται ωφελήματα απευθείας στα μέλη του. Αντίθετα, επιτρέπεται η άμεση επαγγελματική υποστήριξη στα μέλη των

επονομαζόμενων επαγγελματικών σωματείων, που είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, ιδρυόμενα από μισθωτούς ή εργοδότες βάσει ειδικών συμπληρωματικών του Αστικού Κώδικα διατάξεων, και τα οποία αποσκοπούν στη διαφύλαξη και προαγωγή των κοινών επαγγελματικών συμφερόντων.

5.2 ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ²¹

Άρθρο 12

- 1.Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκησή του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.
- 2.Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση.
- 3.Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δε συνιστούν σωματείο.
- 4.Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νέου νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους.
- 5.Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφέλειας ή δημοσίου ενδιαφέροντος ή κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών

---

²¹ Βενιζέλος, Ευάγγελος. Το Σύνταγμα του 1975/1986/2001: Το κείμενο του Αναθεωρημένου Συντάγματος-Εισαγωγή- Ευρετήριο. Αθήνα:Εκδόσεις Σάκκουλα,2001.

εκτάσεων ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν.

5.3. 281 ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ 21/25 ΙΟΥΝΙΟΥ 1914

«ΠΕΡΙ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ»

Κεφάλαιο Α΄

«Άρθρ.1. Σωματεία, υπό την έννοια του νόμου τούτου, λογίζονται σύλλογοι ή ενώσεις επτά τουλάχιστον φυσικών προσώπων, άτινα συγκεντρούσι κατά τρόπον διαρκή τας γνώσεις ή ενέργειας αυτών, χωρίς να αφορώσιν εις κερδοσκοπίαν. Τα σωματεία είναι ελεύθερα εν τω Κράτει, εφ' όσον έχουν σκοπό μη απαγορευμένον υπο των νόμων ή της ηθικής».²² Επίσης από τον Ν.281/1914 απορρέουν εν συντομία τα εξής : κάθε σωματείο διέπεται από καταστατικό το οποίο ψηφίζεται από τη συνέλευση των μελών του και κανονίζει τις λειτουργίες του σωματείου. Τα άτομα που διοικούν το σωματείο είναι κατά κανόνα Έλληνες πολίτες, αδιακρίτως φύλου και ηλικίας άνω των 16 ετών. Ειδικότερα ή όσον αφορά τα ανήλικα παιδιά και τις παντρεμένες γυναίκες που επιθυμούν να γίνουν μέλη των σωματείων πρέπει να υποβάλουν εγγεγραμμένη συναίνεση στη διοίκηση του σωματείου από τον εκάστοτε πατέρα, επίτροπο ή κηδεμόνα του ανηλικού ή

---

²² Μαλαγάρδης, Αντ. Ν. Νομοθεσία περί Σωματείων:Κωδικοποίησης του νόμου 281 μετά των ειδικών διατάξεων. Αθήνα : Ιωαν. Ν. Ζαχαρόπουλος,1934.

του συζύγου της γυναίκας . Οι αποφάσεις των συνελεύσεων των σωματείων είναι έγκυρες αν και εφόσον παρίσταται το 1/4 τουλάχιστον του συνολικού αριθμού που απαρτίζουν ή αποτελούν τα τακτικά μέλη. Κάθε μέλος έχει τη δυνατότητα να αποσύρεται οποτεδήποτε.

5.4 ΑΡΘΡΑ 78-107 ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ²³

Άρθρο 78

Σωματείο

Ένωση προσώπων που επιδιώκει σκοπό μη κερδοσκοπικό αποκτά προσωπικότητα όταν εγγραφεί σε ειδικό δημόσιο βιβλίο (Σωματείο) που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας του. Για να συσταθεί σωματείο χρειάζονται είκοσι (20) τουλάχιστον άτομα.

Άρθρο 79

Αίτηση για την εγγραφή σωματείου

Για την εγγραφή του σωματείου στο βιβλίο οι ιδρυτές ή η διοίκηση του σωματείου υποβάλλουν αίτηση στο πρωτοδικείο. Στην αίτηση επισυνάπτονται η συστατική πράξη, τα ονόματα των μελών της διοίκησης και το καταστατικό με τις υπογραφές των μελών και με χρονολογία.

Άρθρο 80

Καταστατικό σωματείου

---

²³ Βαθρακοκοίλης, Βασίλης Αντ. ΕΡΝΟΜΑΚ: Ερμηνεία Νομολογία Αστικού Κώδικα. Αθήνα: Βαθρακοκοίλης, 2001.

Το καταστατικό, για να είναι έγκυρο, πρέπει να καθορίζει: 1. το σκοπό, για την επωνυμία και την έδρα του σωματείου. 2. τους όρους της εισόδου, της αποχώρησης και της αποβολής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. 3. τους πόρους του σωματείου. 4. τον τρόπο της δικαστικής και της εξώδικης αντιπροσώπευσης σωματείου 5. τα όργανα της διοίκησης του σωματείου, καθώς και τους όρους με τους οποίους καταρτίζεται και λειτουργεί η διοίκηση και παύονται τα όργανά της. 6. τους όρους με τους οποίους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευση των μελών. 7. τους όρους για την τροποποίηση του καταστατικού. 8. τους όρους για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 81

Απόφαση για την εγγραφή του σωματείου

Αν συντρέχουν οι νόμιμοι όροι, το πρωτοδικείο δέχεται την αίτηση και διατάζει: 1. να δημοσιευτεί στον τύπο περίληψη του καταστατικού με τα ουσιώδη στοιχεία του. 2. να εγγραφεί το σωματείο στο βιβλίο των σωματείων. Η εγγραφή αυτή περιλαμβάνει το όνομα και την έδρα του σωματείου, τη χρονολογία του καταστατικού, τα μέλη της διοίκησης και του όρους που την περιορίζουν. Το καταστατικό βεβαιώνεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου και κατατίθεται στο αρχείο του.

Άρθρο 82

Η απόφαση του πρωτοδικείου υπόκειται μόνο σε έφεση. Την απόφαση που απορρίπτει την αίτηση έχει το δικαίωμα να εκκαλέσει μόνο αυτός που είχε υποβάλει την αίτηση την απόφαση

που δέχεται την αίτηση έχει το δικαίωμα να εκκαλέσει μόνο η εποπτεύουσα αρχή.

Άρθρο 83

Από τότε υπάρχει το σωματείο

Το σωματείο αποκτά προσωπικότητα από τη στιγμή που θα εγγραφεί στο βιβλίο. Η εγγραφή γίνεται μόλις η απόφαση που τη διατάζει γίνει τελεσίδικη.

Άρθρο 84

Εγγραφή τροποποίησης του καταστατικού

Κάθε τροποποίηση του καταστατικού ισχύει μόνο αφού εγγραφεί στο βιβλίο σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 79, 81 και 82.

Σχέτ.: 80, 93, 99, 100.

Άρθρο 85

Σημείωση της διάλυσης του σωματείου

Η διάλυση του σωματείου, οπωσδήποτε και αν επέλθει, καθώς και τα ονόματα των εκκαθαριστών, σημειώνονται στο βιβλίο των σωματείων, δίπλα στη εγγραφή του. Η σημείωση γίνεται ύστερα από αίτηση της διοίκησης του σωματείου ή της αρχής που προκάλεσε τη διάλυσή του.

Άρθρο 86

Είσοδος νέων μελών

Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, η είσοδος νέων μελών επιτρέπεται πάντοτε.

Άρθρο 87

Αποχώρηση των μελών

Τα μέλη έχουν δικαίωμα να αποχωρήσουν από το σωματείο. Η αποχώρηση πρέπει να γνωστοποιείται τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη του λογιστικού έτους και ισχύει για το τέλος του.

Άρθρο 88

Αποβολή μελών

Αποβολή μέλους επιτρέπεται: 1. στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό. 2. αν υπάρχει σπουδαίος λόγος και το αποφασίσει η γενική συνέλευση. Το μέλος που έχει αποβληθεί έχει το δικαίωμα να προσφύγει στον πρόεδρο των πρωτοδικών μέσα σε δυο μήνες αφότου του γνωστοποιήθηκε η απόφαση, αν η αποβολή έγινε αντίθετα προς τους όρους του καταστατικού ή αν δεν υπήρχαν σπουδαίοι λόγοι για την αποβολή του.

Άρθρο 89

Ισοτιμία μελών

Όλα τα μέλη του σωματείου έχουν ίσα δικαιώματα. Ιδιαίτερα δικαιώματα απονέμονται ή αφαιρούνται με τη συναίνεση όλων των μελών.

Άρθρο 90

Δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών που έπαψαν να είναι μέλη

Όσοι έπαψαν να είναι μέλη του σωματείου δεν έχουν κανένα δικαίωμα στην περιουσία του. Οφείλουν να καταβάλουν την εισφορά τους ανάλογα με το χρόνο που παρέμειναν μέλη.

Άρθρο 91

Αμεταβίβαστο της ιδιότητας του μέλους

Η ιδιότητα του μέλους, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, δεν επιδέχεται αντιπροσώπευση και δεν μεταβιβάζεται ούτε κληρονομείται.

Άρθρο 92

Διοίκηση του σωματείου

Η διοίκηση του σωματείου, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, αποτελείται από μέλη του σωματείου.

Άρθρο 93

Συνέλευση του σωματείου

Η συνέλευση των μελών αποτελεί το ανώτατο όργανο του σωματείου και αποφασίζει για κάθε υπόθεσή του που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Η συνέλευση, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ιδίως εκλέγει τα πρόσωπα της διοίκησης, αποφασίζει για την είσοδο ή την αποβολή μέλους, εγκρίνει τον ισολογισμό, αποφασίζει για τη μεταβολή του σκοπού του σωματείου, για την τροποποίηση του καταστατικού και για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 94

Έργο της συνέλευσης

Η συνέλευση έχει την εποπτεία και τον έλεγχο των οργάνων της διοίκησης και έχει το δικαίωμα οποτεδήποτε να τα παύει, χωρίς να

θίγεται το δικαίωμά τους να απαιτήσουν την αμοιβή που έχει συμφωνηθεί. Το καταστατικό δεν μπορεί να περιορίσει το δικαίωμα της συνέλευσης να παύει τα όργανα της διοίκησης για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων τους ή για ανικανότητα να ασκήσουν την τακτική διαχείριση.

Άρθρο 95

Σύγκληση

Η διοίκηση συγκαλεί τη συνέλευση στις περιπτώσεις που ορίζει το καταστατικό ή κάθε φορά που επιβάλλεται από το συμφέρον του σωματείου.

Άρθρο 96

Η συνέλευση συγκαλείται, αν το ζητήσει ο αριθμός μελών που προβλέπει το καταστατικό. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, τη σύγκληση μπορεί να ζητήσει το ένα πέμπτο των μελών με αίτηση όπου αναγράφονται τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν.

Αν η διοίκηση δεν εισακούσει την αίτηση, ο πρόεδρος πρωτοδικών μπορεί να εξουσιοδοτήσει τους αιτούντες να συγκαλέσουν τη συνέλευση και να ρυθμίσει τα σχετικά με την προεδρία της.

Άρθρο 97

Πώς αποφασίζει η συνέλευση

Η συνέλευση αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα. Απόφαση για θέμα που δεν αναγράφεται στην πρόσκληση είναι άκυρη. Αν όλα τα μέλη συναινέσουν, εγγράφως

σε ορισμένη πρόταση, μπορεί να ληφθεί απόφαση και χωρίς συνέλευση των μελών.

Άρθρο 98

Το μέλος δεν έχει το δικαίωμα να ψηφίσει, αν η απόφαση αφορά την επιχείρηση δικαιοπραξίας ή την έγερση ή την κατάργηση δίκης μεταξύ του σωματείου και του μέλους ή του συζύγου του ή εξ αίματος συγγενούς του ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 99

Για να αποφασιστεί η τροποποίηση του καταστατικού ή η διάλυση του σωματείου χρειάζεται η παρουσία των μισών τουλάχιστον μελών και πλειοψηφία των τριών τετάρτων των παρόντων.

Άρθρο 100

Για να μεταβληθεί ο σκοπός του σωματείου πρέπει να συναινέσουν όλα τα μέλη. Οι απόντες συναινούν εγγράφως.

Άρθρο 101

Ακυρότητα απόφασης

Απόφαση της συνέλευσης είναι άκυρη αν αντιβαίνει στο νόμο ή στο καταστατικό. Την ακυρότητα κηρύσσει το δικαστήριο ύστερα από αγωγή μέλους που δεν συναίνεσε ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον. Η αγωγή αποκλείεται μετά την πάροδο έξι μηνών από την απόφαση της συνέλευσης. Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει έναντι όλων.

Άρθρο 102

Ο πρόεδρος πρωτοδικών μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση μιας άκυρης απόφασης, αν το ζητήσει η διοίκηση του σωματείου ή μέλος του ή ο εισαγγελέας.

Άρθρο 103

Διάλυση του σωματείου

Το σωματείο διαλύεται οποτεδήποτε με απόφαση της συνέλευσης των μελών.

Άρθρο 104

Το σωματείο διαλύεται στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό. Το σωματείο διαλύεται μόλις τα μέλη του μείνουν λιγότερα από δέκα.

Άρθρο 105

Με απόφαση του πρωτοδικείου μπορεί να διαλυθεί το σωματείο, αν το ζητήσει η διοίκησή του ή το ένα πέμπτο των μελών του, ή η εποπτεύουσα αρχή: 1. αν, επειδή μειώθηκε ο αριθμός των μελών του ή από άλλα αίτια, είναι αδύνατο να αναδειχθεί διοίκηση ή γενικά να εξακολουθήσει να λειτουργεί το σωματείο σύμφωνα με το καταστατικό. 2. αν ο σκοπός του σωματείου εκπληρώθηκε ή αν από τη μακρόχρονη αδράνεια συνάγεται ότι ο σκοπός του έχει εγκαταλειφθεί. 3. αν το σωματείο επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από εκείνον που καθορίζει το καταστατικό ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του σωματείου έχουν καταστεί παράνομοι ή ανήθικοι ή αντίθετοι προς τη δημόσια τάξη.

(Η § 2 του άρθρου 105 καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ.)

Άρθρο 106

Περιουσία σωματείου που διαλύθηκε

Η περιουσία σωματείου που διαλύθηκε δεν διανέμεται ποτέ στα μέλη του.

Άρθρο 107

Ενώσεις που δεν αποτελούν σωματεία

Ένωση προσώπων για την επιδίωξη σκοπού, όταν δεν αποτελεί σωματείο, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, διέπεται από τις διατάξεις για την εταιρία. Μόλις η ένωση αυτή μετατραπεί σε σωματείο η περιουσία της μεταβιβάζεται στο σωματείο σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις.

A/A	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1	Κρητική Αδελφότης		1914
2	Παγκαλκιδικός Σύνδεσμος	Αριστοτέλης	1914
3	Σύνδεσμος Συντεχνιών Θεσσαλονίκης		1909
4	Φιλόπτωχος Αδελφότης	Αρωγή	1914
5	Λύκειο Θεσσαλονίκης		1914
6	Παμμακεδονικός Σύνδεσμος Ελλήνων Διδασκάλων		1914
7	Σωματείο Νορδαίου		1915
8	Σωματείο Ευποΐια		1915
9	Φιλικός Όμιλος		1915
10	Σωματείο Άγιος Παντελεήμων		1915
11	Σύνδεσμος Εμπορουπαλλήλων Θεσσαλονίκης		1919
12	Σωματείο Αρτοποιών Θεσσαλονίκης		1868
13	Συντεχνία Λαχανοπωλών		1914
14	Σύνδεσμος Καταστηματαρχών Ραππών	Πραξιτέλης	1914
15	Βασιλική Αδελφότης	Θεοτόκος	1888
16	Συντεχνία Κηπουρών		1914
17	Γεωργικός Σύνδεσμος	Μπαλτζής	1914
18	Συντεχνία Παντοπωλών		1856
19	Συντεχνία Κουρέων και Κομμωτών		1906
21	Σοσιαλιστική Εργατική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης		1915
22	Ένωση Υπαλλήλων Ι.Κ.Α. Θεσσαλονίκης		
23	Σωματείο Φιλαδέλφια (Αλαντουθ)		1915
24	Στοά Φιλελλήνων (Μπενέ-Μπερίθ)		1915
25	Αδελφότης Τομεχε Γιετομιμ		1915
26	Κτηματικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης		1915
27	Συντεχνία Ραπποεργατών Θεσσαλονίκης		1914
28	Θρακικός Σύλλογος	Αλληλοβοήθεια	1924
29	Σύνδεσμος Οικοδόμων Θεσσαλονίκης		1915
30	Εθνική Ένωση Τεχνητών Ελαιοχρωματιστών Θεσσαλονίκης	Ο Άγιος Λουκάς	1915
31	Γεωργική Ένωση		1915
32	Νέα Λέσχη Μπενέ Σιών		1915
33	Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1872
34	Εμπορική Λέσχη Θεσσαλονίκης		1901
35	Φιλανθρωπική Αναμορφωτική Αδελφότης Αικατερίνης	Η Πιερία	1915
36	Σωματείο Πρώτων Μαθητών των Βασιλικών Ιταλικών Σχολών		1915
37	Αρχαίων Μαθητών της Γαλλικής Λαϊκής Αποστολής		1915
38	Ιταλική Αγαθοεργός Εταιρία Θεσσαλονίκης		1879
39	Βοήθεια των Ορφανών		1912
40	Σύνδεσμος Βιομηχάνων Βορείου Ελλάδος		1914
41	Διεθνές Συνδικάτο Υποδηματεργατών		1913
42	Ένωση Εργατών Τυπογράφων Θεσσαλονίκης		1915
43	Σύλλογος Δικαστικών Κλητήρων		1915
44	Σύνδεσμος Τραπεζικών Υπαλλήλων		1917
45	Σύνδεσμος Καφεζυθοτοπωλών		1904
46	Λέσχη Θεσσαλονίκης		1873
47	Σύλλογος Στρωμνισιωτών	Η Τιβερούπολις	1915
48	Παμμακεδονικός Σύνδεσμος κατά της Φυματίωσης		1915
49	Συνδικάτο Ασφαλιστικών Εταιριών		1915
50	Εν Σωχού Σύλλογος	Η Ανάπλασις	1915
51	Σύνδεσμος Πελοποννησίων	Πέλοψ	1915
52	Σωματείο Αμαξοποιών και Καροποιών	Ευαγγελισμός	1915
53	Σωματείο Φορτηγών και Λεμβούχων Θεσσαλονίκης		1915
54	Σύνδεσμος Κοζανιτών	Άγιος Νικόλαος	1909
55	Αλληλοβοηθητικό Σωματείο Αλιέων	Οι Δώδεκα Απόστολοι	1915
56	Συντεχνία Ξυλουργών	Άγιος Παντελεήμων	1907
57	Ελληνική Λέσχη Θεσσαλονίκης		1915

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
58	Αθλητική Πρόοδος		1908
59	Σοσιαλιστική Νεολαία		1910
60	Σύλλογος Φιλελευθέρων Μακεδονίας		1916
61	Σωματείο Αλευροπωλών		1916
62	Σύλλογος Αριστοτέλης		1917
63	Διεθνές Σωματείο Καραγωγέων		1916
64	Συντεχνία Αλευροσανοκριθαροπωλών	Ομόνοια και Εργασία	1917
65	Μουσική Εταιρεία Θεσσαλονίκης		1915
66	Ελληνικός Πολιτειακός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1914
67	Εθνική Ένωση		1917
68	Οδοντοϊατρικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης		1917
69	Ένωση Παντοπωλών		1916
70	Σωματείο Ποτοποιών Θεσσαλονίκης		1916
71	Σωματείο Αδελφότης Μελισσοουργών	Η Μέλισσα	1916
72	Σύνδεσμος Αμαξήλατων		1916
73	Σύλλογος Προσφύγων Εργατών	Η Αλληλοβοήθεια	1916
74	Σωματείο Προσφύγων Γεύγελης	Η Ειδομένη	1921
75	Σύλλογος Φιλάθλων και Φιλομούσων	Ο Απόλλων	1916
76	Πολιτικός Σύλλογος Φιλελευθέρων Μωαμεθανών Μακεδονίας		1916
77	Εμπορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1916
78	Ιερατικός Σύνδεσμος Προσφύγων Ιερέων		1916
79	Σύνδεσμος Περιοδικού Τύπου Θεσσαλονίκης		1917
80	Συντεχνία Υποδηματοποιών & Καταστηματαρχών Θεσσαλονίκης		1815
81	Σύλλογος Κεφαλληνίων	Ο Άγιος Γεράσιμος	1917
82	Πανελλήνιος Σύλλογος Γυναίκων		1917
83	Σύνδεσμος Αμαξαγωγέων		1917
84	Σύλλογος Μηχανικών & Αρχιτεκτόνων Ανώτερων Τεχνικών Σχολών		1917
85	Σύλλογος Διπλωματούχων Μηχανικών & Αρχιτεκτόνων Ανώτατων Τεχνικών Σχολών		1917
86	Πανευβοϊκός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1917
87	Σύνδεσμος Συντακτών Θεσσαλονίκης		1917
88	Αλληλοβοηθητικός Σύλλογος Λευκοσιδηρουργών		1917
89	Σύλλογος Αποφοίτων Εμπορικής Σχολής Αθαν. Κωνσταντινίδου		1917
90	Σύνδεσμος Χαλβαδοποιών και Ζαχαροπλαστών Θεσσαλονίκης		1917
91	Παγκρήτιος Αδελφότης εν Μακεδονία		1928
92	Ένωση Κουρέων Τεχνητών Θεσσαλονίκης		1917
93	Σύνδεσμος Προσφύγων Καβάλας-Δράμας	Οι Φίλιπποι	1917
94	Σύνδεσμος Υποδηματοραπτών Θεσσαλονίκης		1917
95	Συντεχνία Κηπουρών Λαγκαδά		1917
96	Σύνδεσμος Βοηθών Φαρμακοποιών Θεσσαλονίκης		1917
97	Γεωργική Εταιρεία Νέας Ελλάδας		1917
98	Νεοελληνικός Σύνδεσμος Φιλελευθέρων Λιαιριγκόβης		1917
99	Πανθεσσαλικός Σύλλογος	Ρήγας Φερραίος	1923
100	Παγκαλκιδικός Σύλλογος Φιλελευθέρων Θεσσαλονίκης		1917
101	Σύνδεσμος Θρακών Αμαξαγωγέων		1917
102	Σωματείο των εν Μακεδονία Φωτογράφων		1917
103	Σύνδεσμος Τροχιοδρομικών Υπαλλήλων	Η Αλληλοβοήθεια	1917
104	Συντεχνία Κουρέων Καταστηματαρχών Θεσσαλονίκης - Σωματείο Κουρέων Θεσ/νίκης		1917
105	Συνδικάτο Ιχθυοπωλών Θεσσαλονίκης		1917
106	Σύνδεσμος Τροχιοδρομικών Υπαλλήλων και Ηλεκτροτεχνητών Θεσσαλονίκης		1917

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
107	Συντεχνία Διευθυντών Εστιατορίων και Μαγειρειών Θεσσαλονίκης		1917
108	Σύλλογος Φιλελευθέρων Πολυγύρου		1917
109	Διδασκαλικός Σύνδεσμος Χαλκιδικής		1917
110	Γεωργικός Σύνδεσμος	Η Ελευθερία	1917
111	Σωματείο των εν Θεσσαλονίκη Θεσσαλών Ισραηλιτών	Οζέρ Δαλήμ	1917
112	Σύλλογος Αλιέων Θεσσαλονίκης	Ο Άγιος Νικόλαος	1917
113	Σωματείο Μεσιτών Θεσσαλονίκης		1918
114	Σωματείο η Αλληλοβοήθεια		1918
115	Ένωση Ελληνίδων Ιερισσού	Η Ζωοδόχος Πηγή	1918
116	Σύνδεσμος Τυροκόμων και Τυρεμπόρων Θεσσαλονίκης		1918
117	Ένωση Ελληνίδων Λιαιγκόβης	Η Αγία Παρασκευή	1918
118	Σύλλογος Φιλελευθέρων Νικήτης		1918
119	Σύνδεσμος Λεμονατζήδων Θεσσαλονίκης		1918
120	Σύνδεσμος Λαχανεμπόρων		1918
121	Λαϊκός Σύνδεσμος Φιλελευθέρων Πολυγύρου		1918
122	Θρακικός Πολιτικός Σύλλογος		1918
123	Σύνδεσμος Βορειοηπειρωτών		1918
124	Πανηπειρωτική Ένωση		1918
125	Πανεργατική Ένωση		1918
126	Γεωργικός Σύνδεσμος Νικήτης	Η Δήμητρα	1918
127	Σωματείο Αμαξοκαραγωγέων Λαγκαδά		1918
128	Ιερατικός Σύνδεσμος Επαρχίας Θεσσαλονίκης		1918
129	Σύνδεσμος Αλατεμπόρων Θεσσαλονίκης		1918
130	Συντεχνία Οινοπνευματοκαφεπωλών Κατερίνης		1918
131	Σωματείο Ανθρακοπωλών	Η Πρόοδος	1918
132	Γεωργικός Σύνδεσμος Λιαιγκόβης		1918
133	Συντεχνία Μπουγατσοπωλών Θεσσαλονίκης		1919
134	Σύλλογος Δικηγόρων και Συμβολαιογραφικών Υπαλλήλων	Η Αλληλεγγύη	1918
135	Σωματείο Εμπόρων Δημητριακών Καρπών		1918
136	Σύνδεσμος Συντεχνιών και Σωματείων Θεσσαλονίκης		1909
137	Συντεχνία Γαλακτοπωλών	Η Ανάπτυξις	1917
138	Σύλλογος Πελλοπονησίων Μακεδονίας	Ο Πέλοψ	1918
139	Σύλλογος των εν Θεσσαλονίκη Χίων	Η Αγία Μαρκέλλα	1921
140	Ένωση Εμποροπλοιάρχων	Το Λιτόχωρον	1918
141	Μακεδονικό Άσυλο Νηπίων		1921
142	Συντεχνία Αρτοποιών Λαγκαδά		1918
143	Ένωση Λειβαδιωτών Ολύμπου		1918
144	Σύλλογος Κλεισουριέων	Ο Άγιος Μάρκος	1918
145	Πανθρακική Ένωση Αθηνών		1918
146	Σύλλογος ο Ελεύθερος Πόντος		1918
147	Αγγλοελληνικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης		1918
148	Λαϊκός Σύνδεσμος Φιλελευθέρων Μακεδονίας		1918
149	Σύλλογος Ασβεστοχωρίου	Η Πρόοδος	1918
150	Σύλλογος Λεμβούχων Θεσσαλονίκης	Ο Ποσειδών	1915
151	Σύνδεσμος Καλλιεργητών Κιοι-Πάση	Η Δήμητρα	1918
152	Σωματείο Καραγωγέων	Ο Άγιος Γεώργιος	1918
153	Σύνδεσμος Δημοσίων Υπαλλήλων		1918
154	Γεωργικός Σύνδεσμος Ζούμπατης		1918
155	Σύλλογος Περιχώρων Σαμμαρίνης	Η Πίνδος	1918
156	Ελληνοαλβανική λέσχη		1919
157	Συνδικάτο Καφεπωλών Θεσσαλονίκης		1919
158	Σύνδεσμος Φθιωτιδο-Φωκέων		1919
159	Σύνδεσμος Εργατών Κεραμοποιείου και Μήλου Αλλατίνη		1919
160	Σωματείο Κτηνοτρόφων εν Μακεδονία		1919
161	Σύνδεσμος Ισραηλιτών Υποδηματοποιών Καταστηματαρχών Θεσσαλονίκης		1919

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
162	Αγαθοεργός Σωματείο	Η Ομόνοια	1919
163	Σύνδεσμος Εργατών Ζυθοποιείας Θεσσαλονίκης		1919
164	Σύνδεσμος Ισραηλιτών Οικοδόμων	Η Εργασία	1919
165	Σύνδεσμος Βαρελοποιών Θεσσαλονίκης		1919
166	Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων		1919
167	Ένωση Κατωτέρου Προσωπικού ΤΤΤ Θεσσαλονίκης		1919
168	Σύνδεσμος Κτηνοτρόφων Περιφέρειας Επανωμής		1919
169	Σωματείο Κτηνοτρόφων Περιφέρειας Κουλιακίας		1919
170	Σύνδεσμος Σιδηροδρομικών Β. Ελλάδος		1925
171	Σύνεσμος Δοϊρασιωτών	Ο Προφήτης Ηλίας	1919
172	Σύλλογος Καυκασίων		1928
173	Σύνδεσμος Τεχνητών Ζαχαροπλαστών Θεσσαλονίκης		1919
174	Σωματείο Η Πρόοδος		
175	Σωματείο Ισραηλιτών Κατασκευαστών Σακκουλών εκ χάρτου	Η Ισότης	1920
176	Συντεχνία Βουβαλομαξηλατών		1920
177	Σύνδεσμος Μηχανικών και Οδηγών Αυτοκινήτων	Ο Άγιος Χριστόφορος	1919
178	Επιστημονικός Σύλλογος	Ο Αριστοτέλης	1919
179	Σύνδεσμος Αλληλοβοήθειας Καπνεργατών Θεσσαλονίκης		1919
180	Σύνδεσμος Κτηματιών Θεσσαλονίκης		1919
181	Σωματείο Θρακών	Το Αλύτρωτο Αρτάκιοϊ	1920
182	Ένωσις Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Μακεδονίας		1920
183	Σωματείο Αχθοφόρων Ισπιδά και των Πέριξ		1920
184	Σωματείο Κτηνοτρόφων Σκηγιτών Σαρακατσανέων	Οι Σαρακατσαναίοι	1920
185	Σύνδεσμος Ηθοποιών Μιμοδραματικού Θεάτρου Θεσσαλονίκης		1920
186	Σωματείο Διαφόρων Επαγγελματιών		1919
187	Γεωργικός Σύνδεσμος Παλαιοχωρίου		1919
188	Καπνοπαραγωγικός Σύνδεσμος Ζαγκλιβερίου		1920
189	Συντεχνία Λαχανεμπόρων Θεσσαλονίκης		1919
190	Σωματείο Εργολάβων Φορτώσεων και Εκφορτώσεων Λιμένος Θεσσαλονίκης		1920
191	Συντεχνία Ισραηλιτών Σαραθροποτών	Η Ένωσις	1920
192	Σύνδεσμος Συνοικίας Άνω Μεβλεχανέ	Φιλοπρόοδος	1920
193	Σωματείο Παντοπωλών Λιτοχώρου		1920
194	Σωματείο των εν Θεσσαλονίκη Πωλητών Καυσοξύλων		1920
195	Συντεχνία Κιβωτοποιών Θεσσαλονίκης		1920
196	Σύνδεσμος Ιδιωτικών Καπνεργοστασίων Θεσσαλονίκης και Μακεδονίας		1920
197	Διδασκαλικός Σύλλογος Γουμένισης και περιχώρων		1920
198	Σύνδεσμος Δημοδιδασκάλων Θεσσαλονίκης		1920
199	Σύνδεσμος Εμπορευομένων Λιαιριγκόβης	Ο Άγιος Γεώργιος	1920
200	Σωματείο Ξυλουργών Καταστηματαρχών Θεσσαλονίκης		1920
201	Σύλλογος Φιλελευθέρων Σωχού		1920
202	Σύνδεσμος Θρακών	Η Αλύτρωτος Αγαθούπολη	1920
203	Σύνδεσμος Τεχνητών Νηματουργείων Θεσσαλονίκης		1920
204	Σύνδεσμος Ελληνίδων Γοματίου	Η Οδηγήτρια	1920
205	Σύνδεσμος Τεχνητών Σαπωνοποιών Θεσσαλονίκης		1920
206	Σύνδικατο Παντοπωλών Θεσσαλονίκης		1920
207	Συντεχνία των Βαφένων Θεσσαλονίκης	Ο Φοίβος	1920
208	Ποιμενικός Σύνδεσμος Πολυγύρου	Ο Φιλοκτήτης	1920
209	Επαγγελματικός Σύνδεσμος Μελισσοτροφών Αγίου Νικολάου Χαλκιδικής		1920
210	Σωματείο Λευκοσιδηρουργών		1920
211	Λαϊκός Πολιτικός Σύνδεσμος Μακεδονίας		1920
212	Κεντρικός Πολιτικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1921
213	Μουσικός Σύλλογος Νεολαίας Θεσσαλονίκης		1921

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
214	Διεθνής Χορευτικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης		1920
215	Σύνδεσμος Τεχνητών Μαγείρων και Βοηθών Θεσσαλονίκης		1920
216	Σύνδεσμος Βυρσοδεψίων Θεσσαλονίκης		1920
217	Σύνδεσμος Αλιέων Ιερισσού	Άγιος Νικόλαος	1920
218	Σύλλογος Εφέδρων Κρητικής Χωροφυλακής		1920
219	Σύνδεσμος Ξυλουργών Εργατών Θεσσαλονίκης		1920
220	Αγαθοεργός Αδελφότητα Ιερισσού	Ο Ευαγγελισμός	1920
221	Φιλοδασική Ένωση Πολυγύρου		1920
222	Φιλόπτωχος Αδελφότης Γουμενίτσας		1920
223	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Αυτοκινήτων		1920
224	Κυπριακός Σύλλογος	Ο Σώζος	1920
225	Σύνδεσμος των εκ Ρωσίας Προσφύγων		1920
226	Σύλλογος Μηχανικών και Αρχιτεκτόνων Θεσσαλονίκης		1920
227	Σύλλογος των εν Θεσσαλονίκη Ναυσαίων		1920
228	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Ρυμουλκών και Φορηγίδων		1920
229	Λέσχη Δημοσίων Υπαλλήλων Θεσσαλονίκης		1920
230	Σωματείο Πολιτικής Ένωσης Μακεδονικής Νεολαίας		1920
231	Σύνδεσμος Ελπίς εν Μεβλαχανέ		1920
232	Ένωση Ελληνίδων Ιστόρου	Η Αγία Φωτεινή	1921
233	Λέσχη των Πολιτών του Βασιλείου των Σερβών, Κροατών και Σλοβενίων		1921
234	Διεθνής Αρτεργατική Ένωση		1921
235	Σύλλογος Εμπόρων Συσκευασμένων Καπνών και Σιγαρέτων Θεσσαλονίκης		1921
236	Σωματείο Εμπορομεσιτών Θεσσαλονίκης	Η Αδελφότης	1921
237	Μουσική Εταιρεία Θεσσαλονίκης		1921
238	Σύλλογος Παραγγελιοδόχων Θεσσαλονίκης		1921
239	Θρακικός Πολιτικός Σύλλογος	Η Επτάλοφος	1921
240	Σύνδεσμος Μηχανεργοστασίου Αρβυλοποιείας Θεσσαλονίκης		1921
241	Σύνδεσμος Εργοστασίου Κατασκευής Σιγαροχάρτου και Κυτίων		1921
242	Σύνδεσμος Εργατών Μηχανεργοστασίου Αρβύλων Θεσσαλονίκης		1920
243	Σύνδεσμος Δημοσίων Υπαλλήλων Θεσσαλονίκης		1921
244	Σωματείο Ιδιοκτητών Εστιατορίων και Μαγειρίων	Η Ένωση	1920
245	Σύλλογος των Απανταχού Κορυσότων	Άγιος Γεώργιος	1920
246	Πανευβοϊκός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1921
247	Σύλλογος Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων Μακεδονίας	Η Ένωση	1921
248	Σύλλογος Σιπποτικών	Ο Άγιος Αθανάσιος	1920
249	Σωματείο Αγωγέων Λιποχώρου		1921
250	Φιλανθρωπικός Σύνδεσμος κυρίων	Η Αγία Αναστασία η Φαρμακολύτρια	1921
251	Σωματείο Αλιέων Λίμνης Βόλβης		1921
252	Ελληνικός Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος	Η Ανάπτυξις	1921
253	Σύνδεσμος Αποδημούντων Βογατσιωτών	Ο Άγιος Κωνσταντίνος	1921
254	Σωματείο Χαλβαδοποιών		1921
255	Σύλλογος Βραστών	Η Πρόδος	1921
256	Σύνδεσμος Κυνηγών Θεσσαλονίκης		1921
257	Κεντρική Επιτροπή Προσφύγων Περιφέρειας Κιλκίς		1921
258	Χριστιανική Αδελφότης των Νέων Θεσσαλονίκης		1921
259	Ελληνικός Σύνδεσμος προς Καταπολέμησιν της Ελονοσίας		1921
260	Σωματείο	Ιταλική Ένωση Θεσσαλονίκης	1922
261	Σωματείο Αμαξοκαροποιών Θεσσαλονίκης	Ο Προφήτης Ηλίας	1922
262	Λέσχη των Δημοσίων Υπαλλήλων Θεσσαλονίκης		1921

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
263	Σύνδεσμος Εργολάβων Ελαιοχρωματιστών και Κοσμηματογράφων Θεσσαλονίκης		1922
264	Σωματείο Καταστηματαρχών Καπελοποιών Θεσσαλονίκης		1921
265	Σύνδεσμος Εργοστασιαρχών Ξυλουργών Θεσσαλονίκης		1922
266	Σωματείο Ιδιοκτητών Αμαξιών Θεσσαλονίκης	Ο Αριστοτέλης	1922
267	Σωματείο Καραγωγέων	Η Αλληλοβοήθεια	1922
268	Αγροτικός Πολιτικός Σύνδεσμος Επανωμής		1922
269	Συντεχνία Ιδιοκτητών - Ενοικιαστών ποδηλάτων	Το στάδιον	1922
270	Αγροτικός Πολιτικός Σύνδεσμος Κουντουριωτίσσης - Βροντού		1922
271	Σύνδεσμος Τεχνητών Καλεμκερίων (φακιολίων) Θεσσαλονίκης		1922
272	Σύνδεσμος Μεταλλωρύχων Ισβόρου (Χαλκιδικής)	Η Πρόδος	1922
273	Σύνδεσμος Τραυματιών και Αναπήρων Πολέμου Θεσσαλονίκης		1922
274	Σωματείο Ιδιοκτητών Ρυμουλκών Πλοιαρίων (λέμβων)	Η Ένωση	1922
275	Αρμενικό Ορφανοτροφείο Θηλέων Θεσσαλονίκης		1921
276	Σωματείο Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου των πολιτών του Βασιλείου Σερβών, Κροατών και Σλοβένων εν Θεσσαλονίκη		1921
277	Κεντρική Επιτροπή Προσφύγων Περιφέρειας Λαγκαδά		1921
278	Μουσικό Σωματείο	Μακεδονική χορωδία & Μανδολινάτα	1922
279	Σύνδεσμος Εμπόρων Αποικιακών		1922
280	Σύνδεσμος Συνοικίας Μεβλαχανέ	Η Πρόνοια	1922
281	Λέσχη Κυνηγών Πολυγύρου		1922
282	Σύνδεσμος Καραγωγέων, Αγωγιατών και Εργατών	Ο Προφήτης Ηλίας	1921
283	Σωματείο Ναυτεργατών Λιτοχώρου		1923
284	Σύλλογος Φιλελευθέρων Σωχού		1922
285	Σύλλογος Καπποδοκέων Θεσσαλονίκης		1922
286	Σύνδεσμος Εμπόρων Παραγωγών Δασικών Προϊόντων Μακεδονίας		1923
287	Γεωργικός Σύνδεσμος Νικήτης (Χαλκιδικής)		1922
288	Σύλλογος	Φιλική Αλληλεγγύη	1922
289	Σωματείο Προσφύγων του Νομού Ραιδεστού Θράκης		1922
290	Ομοσπονδία Υφασματεμπόρων Θεσσαλονίκης		1922
291	Σύνδεσμος Διδασκάλων Κιλκίς		1922
292	Σύνδεσμος Νεολαίας Κιλκίς	Η Αναγέννηση	1922
293	Σωματείο Κτηματομεσιτών Περιφέρειας Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης	Η Άμυνα	1922
294	Σύλλογος Εφέδρων Αξιωματικών Μακεδονίας		1923
295	Σύνδεσμος Χαλκέων		1922
296	Μακεδονικός Αγροτικός Πολιτικός Σύλλογος		1922
297	Συντεχνία Βιοπαλαιστών, Ελαιοχρωματιστών, Κοσμηματογράφων και Ζωγράφων		1922
298	Σύνδεσμος Εργατών Εργοστασίου Πετρελαίου και Λευκοσιδηρουργών Θεσσαλονίκης		1922
299	Προσφυγικό Γεωκτηνοτροφικό Σωματείο Κιλκίς		1922
300	Σωματείο Καραγωγών Κιλκίς		1922
301	Σύνδεσμος Ελλήνων τέως Αξιωματικών του Ρωσικού Στρατού	Εν Ελλάδι	1922
302	Σύνδεσμος Καφεκοπτών Θεσσαλονίκης		1922
303	Σωματείο Αχθοφόρων Λιμένος Θεσσαλονίκης		1922
304	Σωματείο Εργατών Μεταφοράς Λιμένος	Η Αδελφότης	1922
305	Σύνδεσμος Αχαΐων και Ηλείων Θεσσαλονίκης		1922
306	Εθνικό Καπνεργατικό Σωματείο Θεσσαλονίκης	Η Εργασία	1922

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
307	Σύνδεσμος Εργατών Αχθοφόρων Κομιστικής Υπηρεσίας Τελωνείων Θεσσαλονίκης		1922
308	Εργατοαγροτική Ένωση Διαφόρων Επαγγελματιών Επανωμής		1922
309	Σύλλογος Μουσικών Θεσσαλονίκης		1922
310	Νέος Σύνδεσμος Εργατών Τροchioδρόμων και Ηλεκτροφωτισμού Θεσσαλονίκης		1922
311	Σωματείο Παραληπτών Φορτοεκφορτώσεων Λιμένος Θεσσαλονίκης		1922
312	Σύνδεσμος Κτηνοτρόφων Θεσσαλονίκης	Ο Άγιος Μόδιστος	1926
313	Σωματείο	Αλληλεγγύη	1923
314	Ομοσπονδιακή Αλληλοβοηθητική Ένωση Παλαιών Πολεμιστών Θεσσαλονίκης		1922
315	Σωματείο Χρηματιστών Θεσσαλονίκης		1923
316	Συντεχνία Αλιέων Κολακειάς	Ο Θερμαϊκός	1923
317	Σύλλογος Βορειοηπειρωτών Θεσσαλονίκης		1923
318	Σωματείο - Σύνδεσμος προσφύγων επαρχίας Κατερίνης		1923
319	Σωματείο Εμποροπαντοπωλών Κατερίνης		1923
320	Ένωση Ξυλοτακουνοποιών Θεσσαλονίκης		1923
321	Ένωση Κωνσταντινουπολιτών Θεσσαλονίκης		1923
322α	Ένωση Υπαλλήλων Παραλαβής και Παραδόσεως Εμπορευμάτων(Σημειωτών) Λιμένος Θεσσαλονίκης		1965
322β	Ένωσις Παραληπτών Φορτοεκφορτώσεων Λιμένος Θεσσαλονίκης		1965
323	Σύνδεσμος Ξυλεμπόρων Θεσσαλονίκης		1923
324	Σωματείο Εργατών Λιμένος Θεσσαλονίκης		1923
325	Σύνδεσμος Αμαξοκαρροποιών Θεσσαλονίκης		1923
326	Σύνδεσμος Απόστρατων Αξιωματικών Μακεδονίας		1928
327	Αδελφότητα των Γεωργών Πολυγύρου	Η Δήμητρα	1923
328	Σωματείο Αλληλεγγύης Ενοικιαστών Θεσσαλονίκης		1923
329	Σύνδεσμος Εφέδρων Αξιωματικών Μακεδονίας		1922
330	Σύνδεσμος Γεννηματεμπόρων Θεσσαλονίκης		1923
331	Σύνδεσμος Δημοτικών Υπαλλήλων		1923
332	Σύνδεσμος Γαιανθρακεργατών Θεσσαλονίκης		1923
333	Σωματείο Αρτεργατών Προσφύγων Θεσσαλονίκης	Το Εθνικόν	1923
334	Σύνδεσμος Εργατών Μωσαϊκών Πλακών Θεσσαλονίκης		1923
335	Σύλλογος Αλευρεμπόρων Θεσσαλονίκης		1923
336	Εργατοαγροτική Ένωση Διαφόρων Επαγγελματιών Γαλατίστης		1923
337	Σύνδεσμος Ελαιοεμπόρων Θεσσαλονίκης		1923
338	Κτηνοτροφικός Σύνδεσμος της Κοινότητας Λειβαδίου		1923
339	Σύνδεσμος Αυτοκινητιστών Θεσσαλονίκης		1923
340	Σύνδεσμος Εργατών Υλοτόμων Κασσάνδρας Αγίου Όρους	Η Ένωσις	1923
341	Σύνδεσμος Ελληνίδων Δεσποινίδων Ασβεστοχωρίου	Η Μέριμνα	1923
342	Σωματείο Ελλήνων Εργατών Τυπογράφων		1923
343	Αγαθοεργός Αδελφότητα των εκ του χωρίου Βάξιος των Ιωαννίνων	Ο Άγιος Νικόλαος	1923
344	Σύνδεσμος Δερματεμπόρων Θεσσαλονίκης		1923
345	Παμμικρασιατική Ένωσις Προσφύγων Θεσσαλονίκης		1923
346	Σύνδεσμος Νεολαίας Καλαμαριάς	Η Ένωσις	1923
347	Ένωση Παλαιών Πολεμιστών Ισβόρου - Μαχαλά		1923
348	Σύλλογος Ενοικιαστών των Δημοσίων Αστικών Κτημάτων Θεσσαλονίκης		1923
349	Αλληλοβοηθητική Ένωση Παλαιών Πολεμιστών Κατερίνης		1923
350	Σωματείο Ποντίων Κυριών	Μεριμνής	1923
351	Σύλλογος Προσφύγων Κιουταχιωτών Θεσσαλονίκης		1923

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
352	Σύνδεσμος Εργατών Μηχανοποίητων Σιγαρέτων Καπνοκοπητρίων Θεσσαλονίκης		1923
353	Σύνδεσμος Εργατών Καραγωγέων Θεσσαλονίκης		1923
354	Φιλανθρωπικός Σύλλογος Φιλαδέλφων Προσφύγων Μ. Ασίας	Η Αλληλοβοήθεια	1923
355	Σωματείο Ξυλουργών Κερισσού	Άγιος Αρχάγγελος	1923
356	Εθνικό Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης		1923
357	Σύνδεσμος Διδασκάλων Κιλκίς		1923
358	Προσφυγική Ένωση Θεσσαλονίκης	Το Δορύλαιον	1923
359	Σύλλογος Θρακών Αικατερίνης	Η Ομόνοια	1923
360	Τμήμα Παλιών Πολεμιστών Θεσσαλονίκης		1923
361	Σωματείο Μηλιωτών	Η Συνεργασία	1923
362	Σωματείο Ζωνεμπόρων	Ο Άγιος Δημήτριος	1923
363	Σύνδεσμος Ναυπηγών Εργατών Θεσσαλονίκης		1923
364	Σύνδεσμος Φαρμακεμπόρων		1923
365	Σύνδεσμος Λακώνων Θεσσαλονίκης	Η Αλληλοβοήθεια	1923
366	Αμπελουργικός Σύνδεσμος Καπουτζήδων		1923
367	Λέσχη Δημοσίων Υπαλλήλων Λαγκαδά		1923
368	Σύνδεσμος Συνοικίας Ξηροκρήνης	Η Ελπίς	1923
369	Σωματείο Παντοπωλών Θεσσαλονίκης	Η Ένωση	1916
370	Σύλλογος Προσφύγων Γκορδές, Κουλά και Σαλιχλή	Άγιος Χαράλαμπος	1923
371	Σύνδεσμος Πυροπαθών Συνοικισμού Βαρδαρίου		1923
372	Σύλλογος Προσφύγων Ουσάχ	Ευκαρπία	1923
373	Σύνδεσμος Εφέδρων Οπλιτών		1923
374	Βορειοθρακικός Σύλλογος	Η Ένωση	1923
375	Μικρασιατικός Σύλλογος Προσφύγων Περιφέρειας Λαγκαδά		1923
376	Σύνδεσμος Οδοντοιατρών Μακεδονίας		1923
377	Σύλλογος Προσφύγων Σπάρτης, Βουρδουρία, Μάκρης, Αττάλειας και περιχώρων	Η Πισδιά	1923
378	Σύνδεσμος Εφέδρων Θρακών Νέα Κριθιά		1923
379	Κοινωνικός Σύνδεσμος κατοίκων Αγίας Φωτεινής		1923
380	Τεχνική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης		1923
381	Ένωση Χήρων και Ορφανών πολέμου		1923
382	Μικρασιατικός Σύλλογος Προσφύγων Αικατερίνης		1923
383	Κεντρικός Σύνδεσμος Ποντίων Μακεδονίας και Θράκης		1923
384	Αγαθοεργός Αδελφότητα	Ο Άγιος Δημήτριος	1923
385	Βυζαντινή Αθλητική Ένωση		1923
386	Θρακικός Σύλλογος Προσφύγων Περιφέρειας Λαγκαδά		1924
387	Φιλελεύθερη Μακεδονική Νεότητα		1923
388α	Προσφυγικός Φοίνιξ		1924
388β	Συσσίτιον Φοίνιξ		1932
389	Σωματείο Προσφύγων Σιδηροδρομικών	Αλληλοβοήθεια	1924
390	Ανεξάρτητον Καπνεργατικών Σωματείο Παλαιών Τεχνητών	Η Αναγέννηση	1924
391	Αλληλοβοηθητική Ένωση Παλαιών Πολεμιστών Κοινότητας Μεθώνης		1923
392	Πολιτικός Σύλλογος	Ένωση Συνταγματικών	1924
393	Σύλλογος Προσφύγων Γαλατοφρυγίας		1924
394	Θρακικός Σύλλογος	Η Ένωση	1924
395	Εθνικόν Εβραϊκόν Κεφάλαιον		1924
396	Όμιλος Στέγης Σιδηροδρομικών Μακεδονίας		1924
397	Φιλανθρωπικός Σύλλογος Κασαμπαίων Προσφύγων Μικράς Ασίας	Η Ανασυγκρότηση	1924
398	Ομοσπονδία Δημοσίων Υπαλλήλων Μακεδονίας Θράκης		1924
399	Σωματείο της Ένωσης της Αρμενικής Νεολαίας		1924
400	Σωματείο Προσφύγων Μυλεργατών Μακεδονίας	Η Δήμητρα	1924
1201	Σωματείο Ακρεοφάγων Θεσσαλονίκης	Ο Χρυσός Αιών	1924
1202	Σωματείο Συνοικιωτών Βαρδαρίου	Η Δράσις	1924

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1203	Προσφυγικός Σύλλογος Αστακώνου κόλπου	Το Ρύσιον	1924
1204	Συντεχνία των Τεχνητών-Αργυροχρυσόχων Θεσσαλονίκης		1924
1205	Αστική Ένωσις Προσφύγων Θεσσαλονίκης		1924
1206	Αλληλοβοηθητική Ένωσις Παλαιών Πολεμιστών και Θυμάτων Στρατού		1924
1207	Ένωση Υπαλλήλων και Εργατών του Δήμου Θεσσαλονίκης		1924
1208	Σύνδεσμος Νεολαίας Χωρίου Λούβρης - Κοζάνης	Η Αλληλοβοήθεια	1924
1209	Φιλοδραματικός Σύλλογος	Ο Ορφεύς	1924
1210	Σύλλογος Προσφύγων Μικράς Ασίας περιφέρειας Μενεμένης		1924
1211	Σύλλογος Ελληνικών Κοινοτήτων Αδραμυττινού Κόλπου		1924
1212	Ένωση Προσφύγων Καύστριου πεδίου Θεσσαλονίκης		1924
1213	Κοινοτική Αδελφότης	Νέα Αραβισσός	1924
1214	Σύλλογος Προσφύγων Νομού Καλλιπόλεως		1924
1215	Ένωση Εργατών Συνεργείων Τηλεφώνων και Τηλ/φων Μακεδονίας		1924
1216	Εθνικός Εργατικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης		1924
1217	Ένωση Ελλήνων Νομού Κασταμονής		1924
1218	Σύνδεσμος Υπαλλήλων Ανωνύμων και Βιομηχανικών Εταιρειών Θεσσαλονίκης		1924
1219	Σωματείο Συνδέσμου Ιδιοκτητών γ' Τομέως Πόλεως Θεσσαλονίκης		1924
1220	Σύνδεσμος Γεωργοκτηματιών Κουλιακίας		1924
1221	Εργατοαγροτική Ένωση Κουλιακίας		1924
1222	Προσφυγική Ένωση Φλογητών Μικράς Ασίας	Ο Άγιος Γεώργιος	1924
1223	Σύνδεσμος Νεαπολιτών Καππαδοκίας		1924
1224	Δημοκρατική Ένωση Μακεδονίας		1924
1225	Σωματείο Αλιέων Προσφύγων Μικρασιατών		1924
1226	Ελληνικός Σύνδεσμος Αλληλεγγύης Χριστιανών και Ισραηλιτών	Η Ομόνοια	1925
1227	Σύνδεσμος Κατοίκων Συνοικισμού αριθ. 6		1924
1228	Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος Ανδριανουπόλεως		1932
1229	Ελληνική Θρησκευτική Κοινότης Γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών		1928
1230	Κρηναϊκός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1925
1231	Σύλλογος Προσφύγων Τρίγλιας της Μικράς Ασίας		1925
1232	Σωματείο Εφαπλωματοποιίας Θεσσαλονίκης	Ο Αστήρ	1925
1233	Ομοσπονδία Καπνοπωλών Χονδρικής Πωλήσεως Μακεδονίας και Θράκης		1925
1234	Σύλλογος Προσφύγων Επαρχίας Ικονίου Μικράς Ασίας Θεσσαλονίκης		1925
1235	Ομοσπονδία Αρτοποιιών Αικατερίνης	Ο Ευαγγελισμός	1925
1236	Ομοσπονδία Βορειοθρακών		1925
1237	Μορφωτικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης	Η Αναγέννηση	1924
1238	Σύλλογος Προσφύγων Ενώσεως Τούμπας		1925
1239	Σωματείο Όμιλος Μακεδονίας Τροchioδρομικών και Ηλεκτροτεχνητών Θεσσαλονίκης		1925
1240	Σύλλογος των εξ Ισογκάτης και περιφέρειας Προσφύγων	Ο Άγιος Χαράλαμπος	1925
1241	Εθνικός Λαϊκός Δημοκρατικός Σύλλογος		1925
1242	Σύλλογος Καμπανίας		1925
1243	Όμιλος Εκδρομών και Διασκεδάσεων	Η Αύρα	1925
1244	Σύλλογος	Οσία Ξένη	1925
1245	Σύλλογος Τραπεζιτών και Αργυραμοιβών Θεσσαλονίκης		1925
1246	Επαρχιακός Σύλλογος Προσφύγων Κυζίκου		1925
1247	Σύλλογος Εμπόρων Ακατέργαστων Δερμάτων Θεσσαλονίκης		1925

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1248	Σύλλογος Χρυσοχόων και Κοσμηματοπωλών Θεσσαλονίκης		1925
1249	Εθνική Ένωση Εργατών Λιμένος Θεσσαλονίκης		1925
1250	Εθνική Δημοκρατική Νεολαία Μακεδονίας		1925
1251	Εθνική Ένωση Φορτοεκφορτωτών Γαιανθράκων Λιμένος Θεσσαλονίκης		1925
1252	Συντεχνία Κρεοπωλών Αικατερίνης		1925
1253	Ένωση Δρυμιγλαβινών Θεσσαλονίκης		1925
1254	Λέσχη Δημοσίων Υπαλλήλων Θεσσαλονίκης		1931
1255	Σύλλογος Περαμίων και εκ περιχώρων	Η Φανερωμένη	1925
1256	Φιλοπρόδος Σύλλογος Επανωμής	Η Αναγέννηση	1925
1257	Μικρεμπόρων Προσφύγων Θεσσαλονίκης	Η Αναγέννηση	1925
1258	Αγαθοεργό Σωματείο	Η Κοίμησις της Θεοτόκου	1925
1259	Ένωση Αχθοφόρων Σιδηροδρομικού Σταθμού Θεσσαλονίκης		1925
1260	Σωματείο Αστών Προσφύγων Κατερίνης	Η Ένωσις	1925
1261	Γεωπονική Ένωση Μακεδονίας Θράκης		1925
1262	Σύλλογος Φιλοπρόδων Μπάλτζης		1925
1263	Σύλλογος Σιδερεμπόρων Θεσσαλονίκης		1925
1264	Σύλλογος Επαρχίας Καισάρειας		1925
1265	Λέσχη Ελευθεροφρόνων		1925
1266	Ένωση των Απανταχού Τζουμαγιωτών	Η Δράσις	1927
1267	Παλλεσβιακή Ένωση Θεσσαλονίκης		1925
1268	Κεντρική Ένωση Ταπητεργατών	Η Ανατολή	1925
1269	Σύλλογος των εν Ελλάδι Βαρναίων		1925
1270	Ένωση Ενοικιαστών Αστικών Μουσουλμανικών Ακινήτων Θεσσαλονίκης		1925
1271	Ένωση Αποφοίτων Εμπορικής Σχολής Μακεδονίας		1925
1272	Σύνδεσμος Νεολαίας Καλαμαριάς	Νέα Γενειά	1925
1273	Ένωση Εποίκων Γεωργικής Περιφέρειας Θεσσαλονίκης		1925
1274	Ένωση Χαρτεμπόρων και Βιβλιοχαρτοπωλών Θεσσαλονίκης		1925
1275	Σύλλογος εκ Κεσκίν Μαδέν και Περιφέρειας Προσφύγων		1925
1276	Σύλλογος Εμπόρων Επίπλων Θεσσαλονίκης		1925
1277	Σύλλογος Εμπόρων Χρωμάτων Θεσσαλονίκης		1925
1278	Ένωση Προσφύγων Τροχιοδρομικών και Ηλεκτροτεχνητών Θεσσαλονίκης		1925
1279	Σύνδεσμος των Κατοίκων της Συνοικίας Καλαμαριάς		1925
1280	Σύνδεσμος Ανταλλαξίμων Περγάμου		1925
1281	Εργατικός και Επαγγελματικός Εθνικός Σύνδεσμος Ποντίων		1925
1282	Σύλλογος Εμπόρων Εξαγωγής Θεσσαλονίκης		1925
1283	Ένωση Στιζαχιτών		1925
1284	Συντεχνία Πτηνοαυγοπωλών Θεσσαλονίκης		1925
1285	Προσφυγικός Σύνδεσμος Επαρχίας Χαλκηδόνος		1925
1286	Ομοσπονδία Συνοικιακών Συνδέσμων Θεσσαλονίκης		1925
1287	Αστικός Σύλλογος Επαρχίας Προικονήσου		1925
1288	Παμπροσφυγικός Σύλλογος Ποντίων Γουμενίσης		1925
1289	Σύνεσμος των Ζημειωθέντων εκ του κατά ξηράν ή κατά θάλασσαν Ευρωπαϊκού Πολέμου		1925
1290	Αδελφότης Κυρίων	Η Ζωοδόχος Πηγή	1925
1291	Ένωση Υαλεμπόρων Θεσσαλονίκης		1925
1292	Συντεχνία Παντοπωλών και Εδωδιμοπωλών Θεσσαλονίκης		1925
1293	Σύλλογος Προσφύγων	Σιγή	1925
1294	Μουσικογυμναστικός Σύλλογος των εν Θεσσαλονίκη Σιδηροδρομικών	Θερμαϊκός	1925
1295	Σύλλογος Ποντίων Τραπεζούντος και Ενδοχώρας		1925

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1296	Παμπροσφυγική Ένωση Καλαμαριάς		1925
1297	Σύλλογος Προσφύγων Νυμφαίου Κριτζαλίων και περιχώρων		1925
1298	Εθνικό Πολιτικό Κέντρο Μακεδονίας		1925
1299	Ποδοσφαιρικός Σύλλογος	Άτλας	1925
1300	Σύλλογος Στενιμαχητών και των πέριξ Θεσσαλονίκης		1925
1301	Σύλλογος Περιφέρειας Παλαιών και Νέων Φωκών		1925
1302	Σύνδεσμος Βοηθών Εκτελωνιστών και Φορτωτών Θεσσαλονίκης		1925
1303	Προσφυγική Ένωση Ποντίων Γουμενίτσης		1925
1304	Σύνδεσμος Μηχανουργών Εργοστασιαρχών Θεσσαλονίκης		1925
1305	Ένωση Εφοριακών Υπαλλήλων		1925
1306	Αλληλοβοηθητικός Σύλλογος Λειβαδιωτών		1925
1307	Σωματείο Φορτοεκφορτωτών Οικοδομησίμου Ξυλείας Λιμένος Θεσσαλονίκης		1925
1308	Σύνδεσμος Νεολαίας Κλεπιτσίου	Η Αναγέννηση	1925
1309	Εθνική Προσφυγική Ένωση Συνοικισμού Καλαμαριάς		1925
1310	Ένωση Νέων Μεθώνης		1925
1311	Μικρασιατική Λέσχη		1925
1312	Αλληλοβοηθητική Ένωση Ξένων Ασβεστοχωρίου		1925
1313	Κινηματογραφικός Ερασιτεχνικός Όμιλος Θεσσαλονίκης		1925
1314	Σύνεσμος Δωδεκανησίων Μακεδονίας		1925
1315	Φιλοπροοδευτικός Σύλλογος Νέων Θεσσαλονίκης		1925
1316	Ένωση Κουρέων Τεχνητών Θεσσαλονίκης		1925
1317	Σύνδεσμος Προσφύγων Παλλαδαρίου Προύσσης		1925
1318	Σύνδεσμος Πυρκαϊούστου Ζώνης Θεσσαλονίκης		1925
1319	Σύνδεσμος Ποιμιοτρόφων και Κτηνοτρόφων Γαλατίστης	Ο Άγιος Γεώργιος	1925
1320	Σύλλογος Προσφύγων Επαρχίας Δερκών		1925
1321	Λέσχη Φιλελευθέρων Θεσσαλονίκης		1926
1322	Ενδύειν Απόρων	Εβραϊστί Μαλμπίς Αρομίμ	1925
1323	Αγροτική Ένωση Μακεδονίας Θράκης		1925
1324	Ένωσις Νεοπροσληφθέντων Σιδηροδρομικών Μακεδονίας		1925
1325	Ένωσις Υπαλλήλων Σερβιτόρων και Τεχνητών Απάντων των Συναφών Κλάδων		1925
1326	Μικρασιατικός Αθλητικός και Μορφωτικός Σύνδεσμος Νέων		1925
1327	Εμπορική Ομοσπονδία Μακεδονίας Θράκης		1925
1328	Ένωση Ποντίων Προσφύγων Σουρμενιτών Οφλίδων και Ριζουντιών		1925
1329	Φιλολογικός και Επιστημονικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1925
1330	Σωματείο Αχθοφόρων Αποβάθρας Λιμένος Θεσσαλονίκης	Ο Ηρακλής	1931
1331	Ένωση Κατοίκων Συνοικισμού Καραγατσίων	Ουζείρ Βέη	1926
1332	Ομοσπονδία Αλληλοβοηθητικών Ιουδαϊκών Ενώσεων Ελλάδας		1926
1333	Λεγεώνες	Εθνικής Σωτηρίας	1925
1334	Σύνδεσμος Αμπελοκήπων Συνοικίας Επταλόφου		1926
1335	Συντηρητικό Καπνεργατικό Σωματείο Παλαιών Τεχνητών Θεσσαλονίκης		1926
1336	Σωματείο Πανθρακικός Πολιτικός Σύνδεσμος		1925
1337	Φιλάνθρωπος Ισραηλητική Εταιρεία	Γενική Αγαθοεργός Αδελφότης	1926
1338	Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπολιτών Θεσσαλονίκης		1925
1339	Ένωση Αναπήρων Πολέμου	Η Μεγάλη Ελλάδα	1926
1340	Σύλλογος Γονέων	Η Πρόνοια	1925
1341	Σύνδεσμος Δημοσίων Υπαλλήλων Κιλκίς		1926
1342	Σωματείο Φιλανθρωπικό	Γεσούα Βεραχαμίμ	1925

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1343	Επαγγελματικός Σύνδεσμος Σιδηροδρομικών Μακεδονίας		1926
1344	Σύνδεσμος Σερβιτόρων Εστιατορίων, Μαγειρείων και Βοηθών Αυτών Θεσσαλονίκης	Ο Άγιος Παντελεήμων	1926
1345	Τεχνικός Όμιλος Κλάδου Έλξεως Σιδηροδρομικών Υπαλλήλων Μακεδονίας		1926
1346	Παμμακεδονικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος		1926
1347	Κεντρικός Σύλλογος των εν Μακεδονία και Θράκη Ελλήνων εκ Ρωσίας Προσφύγων		1925
1348	Εθνική Καπνεργατική Ένωση		1926
1349	Σύνδεσμος Συνοικίας Νεαπόλεως	Ο Άγιος Παντελεήμων	1926
1350	Εμποροεπαγγελματικός Σύλλογος Κιλκίς		1926
1351	Αγαθοεργός Αδελφότης Λαχανοκαστριτών Ηπειρωτών		1926
1352	Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών (ΠΑΟΚ)		1926
1353	Σύλλογος Κορινθίων Θεσσαλονίκης	Η Πρόδος	1926
1354	Σύλλογος των εν Ελλάδι και του Εξωτερικού Παρατιδημούντων	Η Αγία Τριάς	1926
1355	Σκοπευτικός και Φιλοθραματικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης		1926
1356	Φιλική Εταιρεία Τεκελή		1926
1357	Αθλητικοποδοσφαιρικός Σύλλογος Υπαλλήλων Εταιρείας Τρο/μων & Ηλεκ/μού Θεσ/νίκης		1926
1358	Αγαθοεργός Αδελφότητα Φρασανιτών Ηπειρωτών		1926
1359	Η εν Ζαγκλιβεριώ Φιλοπρόδος Αδελφότητα Δεσποινίδων	Η Αναγέννηση	1926
1360	Σύνδεσμος Χρηματομεσιτών Θεσσαλονίκης		1926
1361	Ένωση Λαϊκής Αγοράς Καπάν		1926
1362	Ένωση Τραυματιών και Αναπήρων Πολέμου Μακεδονίας Θράκης		1926
1363	Σύλλογος Ραδοβιστινών	Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος	1926
1364	Κεντρικόν Πολιτικόν Σωματείον Προσφύγων Τούμπας	Η Αναγέννηση	1926
1365	Ένωση Καπνεργατών Θεσσαλονίκης	Η Πρόδος	1926
1366	Ένωση Ενορίας Προφύτου Ηλία και Συνοικίας Τσινάρ		1926
1367	Ένωση Εφέδρων Αξιωματικών Μακεδονίας Θράκης		1926
1368	Σωματείο Τεκτονική Στοά Βερίτας		1926
1369	Ένωση Αποζημιωτών Ανταλλαγής		1926
1370	Ανεξάρτητος Σύλλογος Κατοίκων Συνοικισμού Πυροπαθών Ισραηλιτών Βαρδαρίου		1926
1371	Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος Θεσσαλονίκης		1926
1372	Ένωση Εργατών Υπονόμων Θεσσαλονίκης		1926
1373	Ποδοσφαιρικός Αθλητικός Σύλλογος	Ο Εργατικός Αστήρ	1926
1374	Σύνδεσμος Υδατεργατών Θεσσαλονίκης		1926
1375	Ναυτικός Σύνδεσμος	Ο Άγιος Νικόλαος	1926
1376	Μέγας Αλέξανδρος		1926
1377	Σύνδεσμος Τσεπελοβιτών Θεσσαλονίκης		1926
1378	Σωματείο Τεχνητών Βαρελοποιών Θεσσαλονίκης και περιχώρων		1927
1379	Ιταλική Ένωση Αλληλοβοήθειας		1926
1380	Σύνδεσμος Προσφύγων Συνοικισμού Τούμπας	Αλληλοβοήθεια	1926
1381	Σωματείο Καπνεργατών Θεσσαλονίκης	Η Ένωση	1926
1382	Σύλλογος Κυνηγών Λαγκαδά		1926
1383	Ένωση Αχθοφόρων Λιμένος και Προλιμένος Θεσσαλονίκης		1926
1384	Λαϊκός Σύλλογος Φιλόμουσων		1926
1385	Ένωση Κατοίκων του Συνοικισμού Καλαμαριάς		1926
1386	Αγροτικός Πολιτικός Σύλλογος Κιλκίς		1926
1387	Ένωση Κατοίκων της Συνοικίας Αγγελάκη-Στρατού		1926

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1388	Πανελλήνιος Ένωση Εφέδρων-Οπλιτών		1926
1389	Σύνδεσμος Εργοστασιαρχών Αεριούχων Ποτών	Η Ελπίς	1926
1390	Σύνδεσμος Δυτικομακεδόνων Θεσσαλονίκης		1926
1391	Σύλλογος Μακεδονικών και Θρακικών Μελετών		1926
1392	Ένωση Εφέδρων Πιπλιτών	Η ένδοξος Ελλάς	1926
1393	Προσωρινή Επιτροπή Συλλόγου Υπαλλήλων Ε.Ζ.Θ. Ελευθέρας Ζώνης Θεσσαλονίκης		1926
1395	Κοινοτική Αδελφότητα Προσφύγων Κωνσταντινουπολιτών	Άγιος Σπυρίδων	1926
1396	Αθλητικός Ποδοσφαιρικός Όμιλος	Η Θεσσαλονίκη	1926
1397	Γεωργική Ένωση Κτημάτων Γιουβένης		1926
1398	Αθλητική και Ποδοσφαιρική Ομάδα Χρηματιστηρίου Θεσσαλονίκης		1926
1399	Σύνδεσμος Επαγγελματιών Λαγκαδά		1926
1400	Σύνδεσμος Ηλεκτρολόγων Θεσσαλονίκης		1926
1401	Ένωση Αστών Προσφύγων Κιλκίς		1926
1402	Ένωση Συνοικισμού Νεαπόλεως	Η Στέγη	1926
1403	Σύλλογος Θηλέων Αποφοίτων Γυμνασίου		1926
1404	Σύνδεσμος Κτηνοτρόφων Περιφέρειας Λαγκαδά		1926
1405	Διεθνής Ένωση Χοροδιδασκάλων Νέων Χωρών		1926
1406	Σύνδεσμος Κατοίκων Δημοσίων Κτημάτων Μουσιάφα Αρίφ		1925
1407	Σύνδεσμος Ιδιοκτητών Β΄ Τομέα		1926
1408	Αρμενικός Ερυθρός Σταυρός Θράκης Μακεδονίας		1926
1409	Κτηνοτροφικός Σύνδεσμος Λιτοχώρου	Ο Όλυμπος	1926
1410	Αντιφυματικός Σύνδεσμος Θεσσαλονίκης		1926
1411	Εθνική Οργάνωση Οπλιτών	Οι Ακρίται	1926
1412	Εθνικό Σωματείο Εκφορτωτών Ιστιοφόρων Λιμένος Θεσσαλονίκης		1926
1413	Καπνεργατική Ομοσπονδία Ελλάδος		1926
1414	Η Ένωση των Επιστημόνων		1926
1415	Γυμναστικός Σύλλογος Κολινδρού	Ζεϋς	1926
1416	Σωματείο Υπαλλήλων Σίγγερ-Μπορν και Σια	Άμυνα	1926
1417	Σωματείο Δικαιούχων Ελλήνων Υπηκόων Τουρκίας		1926
1418	Σύλλογος Προσφύγων Κοινότητας Σόμα Μικράς Ασίας		1926
1419	Φιλανθρωπικό Σωματείο Όμιλος των Νέων	Η Φιλανθρωπία	1926
1420	Ένωση Εφέδρων Οπλιτών Μικράς Ασίας Μακεδονίας Θράκης		1926
1421	Πανελλαδικός Σύνδεσμος Εφέδρων Οπλιτών		1926
1422	Σύνδεσμος Υπαλλήλων Εταιρίας Υδάτων Θεσσαλονίκης		1926
1423	Σωματείο Φωτογράφων Μακεδονίας	Αλληλοβοήθεια	1926
1424	Σύνδεσμος	Ανατολικομακεδόνων	1925
1425	Σωματείο Καπνεργατών	Η πρόοδος	1926
1426	Σύνδεσμος Επαγγελματιών		1927
1427	Σύνδεσμος Συνοικίων Τσινάρ Προφήτη Ηλία και Αγίας Αικατερίνης	Η Αναγέννηση	1927
1428	Σωματείο Πιλοποτών Καταστηματαρχών		1926
1429	Σύνδεσμος Προσφύγων Επαρχίας Νίκαιας		1927
1430	Φαρμακευτική Εταιρεία Θεσσαλονίκης		1926
1431	Σύλλογος Προσφύγων Γενή Σεχίρ Δαρδανελίων Τρώας		1927
1432	Σωματείο Αστικών Λεωφορειούχων (ΟΑΣΘ)	Ο Μέγας Αλέξανδρος	1970
1433	Αλληλοβοηθητικό Σωματείο	Εθνική Ένωση η Ελλάς	1927
1434	Κεντρικός Σύνδεσμος Ποντίων Θεσσαλονίκης		1927
1435	Σύλλογος Προαστίου Τούμπας	Η Αλληλεγγύη	1926
1436	Αθλητικός και Εκπαιδευτικός Σύλλογος Νεολαίας Καλαμαριάς	Η Αναγέννηση	1927
1437	Συντεχνία Υποδηματοποιών Κατερίνης		1927
1438	Σύλλογος Αρκάδων		1927
1439	Χριστιανικός Σύλλογος των Νέων Κατερίνης		1927

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1440	Παμπροσφυγική Οργάνωση Αμύνης Δικαιούχων Ανταλλαξιμών		1927
1441	Σύλλογος Αδελφότητα Νέων Λειβαδίου		1927
1442	Σύνδεσμος Δημοσίων Υπαλλήλων Κιλκίς		1927
1443	Σωματείο Κτηνοτρόφων Περιφέρειας Κιλκίς		1927
1444	Σύλλογος των εκ Καβακλή της Βουλγαρίας Προσφύγων εν Αιγινίω Λυμπανόβου		1927
1445	Σωματείο Αλιέων Λίμνης Μπεσικίων Αξιά Δαρδανελλίων		1927
1446	Σωματείο Λιτοχώρου	Ο Όλυμπος	1926
1447	Σύλλογος Νεανίδων Καλαμαριάς		1927
1448	Ένωση Δημοδιδασκάλων Επαρχίας Πιερίας		1927
1449	Σύνδεσμος Εργατών Λατόμων (Μιναδόρων) Θεσ/νίκης		1927
1450	Σύνδεσμος Βιομηχάνων Πλεκτικής Μακεδονίας		1927
1451	Προοδευτικός Σύλλογος Κατερίνης		1927
1452	Φοιτητικός Σύλλογος Κατερίνης		1927
1453	Φυσιολατρικός Όμιλος Δεσποινίδων Θεσσαλονίκης		1927
1454	Σωματείο Συνοικισμού Νεαπόλεως	Η Ένωση	1927
1455	Ένωση Διοικητικών Υπαλλήλων		1927
1456	Σωματείο των εν Μακεδονία Κτηνοτρόφων Σκηνιτών Σαρακατσανέων	Η Αναγέννησις	1927
1457	Αθλητικός Σύλλογος	Ο Μακεδονικός	1927
1458	Σωματείο Πλανοδίων Γαλακτοπωλών	Η Ένωση	1927
1459	Συνδικάτο Υπαλλήλων Ναυτικών και Συναφών Επιχειρήσεων		1927
1460	Συντεχνία Κιβωτοποιών Ισραηλιτών		1927
1461	Σύλλογος των εκ Μεγάλου Βογιαλίκι της Βουλγαρίας Προσφύγων		1927
1462	Σύλλογος των εκ Καβακλή της Βουλγαρίας Προσφύγων		1927
1463	Σύλλογος των εκ Σιναπλή της Βουλγαρίας Προσφύγων	Η Ένωση	1927
1464	Σύλλογος Συμβολαιογράφων Θεσσαλονίκης		1927
1465	Αθλητικός Σύλλογος	Ο Αετός	1927
1466	Αθλητικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης	Ο Ερμής	1927
1467	Ελληνικός Όμιλος Αντισφαίρισης Θεσσαλονίκης		1927
1468	Φιλοθηραματικός Σύλλογος Λιτοχώρου	Όλυμπος	1927
1469	Σύλλογος των εκ Μεσημβρίας της Βουλγαρίας Προσφύγων		1927
1470	Ένωση Αλύτρωτων Δωδεκανησίων		1927
1471	Γυμναστικός και Μορφωτικός Σύλλοσος	Ο Μακεδονικός Αστήρ Θεσ/νίκης	1927
1472	Σωματείο των εν Μακεδονία και Θράκη Φωτογράφων Καταστηματαρχών		1927
1473	Σύλλογος Δημοδιδασκάλων Αποφοίτων του Ιεροδιδασκαλείου Αγ.Αναστασίας		1927
1474	Σύλλογος των εκ Στενημάχου της Βουλγαρίας Προσφύγων		1927
1475	Ένωση Τελωνειακών Υπαλλήλων Μακεδονίας Θράκης		1927
1476	Σύνδεσμος Προσφύγων Συνοικιών Χαριλάου Ντεπώ και Αναλήψεως Θεσσαλονίκης	Η Αλληλεγγύη	1927
1477	Γυμναστική Αθλητική Ένωση Αποφοίτων Παρθεναγωγείου Θεσ/νίκης		1927
1478	"Άγιοι Πάντες" Χορτατζήδων		1927
1479	Ενιαία Ομοσπονδία των από Βουλγαρίας Ελλήνων		1927
1480	Γυμναστικός Σύλλογος Δρυμού	Αχχιλεύς	1927
1481	Σύνδεσμος Εφέδρων Γουμένισης και περιχώρων		1927
1482	Όρθόδοξη Χριστιανική Αδελφότης Κατερίνης		1927
1483	Σωματείο Καπνεργατών Κατερίνης	Η Ένωση	1927
1484	Σωματείο Σιδηρωτών καινούριων υποκαμίσων Θεσ/νίκης		1927
1485	Μουσικογυμναστικός Σύλλογος Λαγκαδά	Ορφεύς	1927
1486	Αθλητικός Σύλλογος Κουρί Θεσσαλονίκης	Μαραθών	1927

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1487	Επαγγελματική Συντεχνία Καταστηματαρχών Οπρωροπλών Λιανικής Πώλησης		1927
1488	Πανηλειακή εν Μακεδονία Αδελφότητα		1927
1489	Σύνδεσμος Προφυματικών και Φυματικών Καπνεργατών Θεσσαλονίκης		1927
1490	Σύλλογος κατοίκων Συνοικίας Αγίας Παρασκευής	Η Αναγέννησις	1927
1491	Σωματείο Κτηνοτροφών	Το Αιγοπρόβατον	1927
1492	Αγαθοεργός Αδελφότητα των εκ του χωριού Ρομπατών Πογονίου Ιωαννίνων Καταγομένων		1927
1493	Προσφυγικός Σύνδεσμος Παραπηγμάτων Συνοικισμού Λαχαναγοράς		1927
1494	Σύνδεσμος Εργατών Ζυγιστών Θεσσαλονίκης		1927
1495	Αλληλοβοηθητικό Σωματείο	Η Ένωσις	1927
1496	Σύνδεσμος Μεσιτών Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων Θεσ/νίκης		1927
1497	Ομοσπονδία Ισραηλιτών Μορφωτικών Νεολαίων Θεσ/νίκης		1927
1498	Κεντρική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Βορ.Ελλάδος		1928
1499	Ένωσις των εν Μακεδονία και Θράκη προσφύγων τέως Δημοσίων υπαλλήλων της Τουρκίας		1927
1500	Συνδικάτο Εργατών Μεταλλουργών Θεσσαλονίκης		1927
1501	Αθλητικός και Ποδοσφαιρικός Σύλλογος Καπουτζήδων	Αθλητικός Αστήρ	1927
1502	Ένωσις Προσφύγων Ζαγκλιβερίου		1927
1503	Σύνδεσμος Προσφύγων Συνοικιών Κουλέ-Καφέ και Ισλαχανέ Θεσ/νίκης	Η Πρόοδος	1927
1504	Σύνδεσμος Επιφανειούχων Οικοπέδων Μουσουλμανικής κοινότητας Θεσ/νίκης		1927
1505	Ένωσις Θεολόγων Νέας Ελλάδας (Ε.Θ.Ν.Ε)		1927
1506	Γυμναστικός Σύλλογος Νέας Γενεάς Ασβεστοχωρίου		1927
1507	Συνδικάτο Εργατών Ιστιοφόρων	Η Ένωσις	1927
1508	Συντεχνία Εφαπλοματοποιών Θεσ/νίκης		1927
1509	Σύνδεσμος Αλιέων και Ιχθυοτρόφων Περιφέρειας Λίμνης Αγίου Βασιλείου		1927
1510	Ένωσις Υπαλλήλων Εταιρίας Υδάτων Θεσ/νίκης		1927
1511	Σύνδεσμος Δημοσίων Υπαλλήλων Λαγκαδά		1927
1512	Λέσχη Δημοσίων Υπαλλήλων Κατερίνης		1929
1513	Διανοητικός και Φιλολογικός Σύλλογος	Ο Πυρσός	1927
1514	Σύνδεσμος προς Καταπολέμησιν της Βλασφημίας των Θείων		1927
1515	Σύνδεσμος Καπνεργατών Μπερόβης	Η Αγάπη	1927
1516	Ένωτική Ομοσπονδία Καπνεργατών και Στιβαδόρων Ελλάδας		1927
1517	Εθνικός Σύλλογος Οπλρχηγών Κατερίνης και περιχώρων	Οι Ακρίται	1927
1518	Σωματείο Καπνεργατών	Η Αλληλεγγύη	1927
1519	Σύνδεσμος Εργοδοτών Σανδαλοποιών		1927
1520	Ένωση Αναπήρων πολέμου Ασβεστοχωρίου		1928
1521	Σύλλογος Αποφοίτων Εμπορικών Σχολών Θεσ/νίκης		1927
1522	Αντικουμμουνιστική Ένωσις	Η Πατρίς	1928
1523	Σύλλογος Δημοδιδασκάλων Γουμένισσης		1928
1524	Ένωσις Αυταπαγγέλτων Αποστρατευθέντων Αξιωματικών		1928
1525	Ένωση Ποντιακής Νεολαίας Θεσ/νίκης		1928
1526	Προοδευτικός Όμιλος Νέων	Η Σύμπνοια	1928
1527	Οδοιπορικός Σύνδεσμος Θεσ/νίκης		1928
1528	Συνοικισμός Τριανδρίας Θεσσαλονίκης		1928
1529	Σωματείο Καπνεργατών Ζαγκλιβερίου	Η Ένωσις	1928
1530	Παγκαλκιδικός Σύλλογος	Ο Αριστοτέλης	1928

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1531	Σωματείο Καλλιτεχνικός Ερασιτεχνικός Όμιλος		1928
1532	Σύνδεσμος Τούμπας	Η Ομόνοια	1928
1533	Ένωση Κτηματιών Ελλήνων Υπηκόων Τουρκίας		1928
1534	Αγροτική Ένωση Γαλατίστης		1928
1535	Ένωση Μικροδιοικητών οδού Αθηνών ή Ξηράς Κρήνης		1928
1536	Σωματείο Ναυτεργατών Θεσσαλονίκης		1928
1537	Μουσικογυμναστικός Σύλλογος Λιτοχώρου	Ο Απόλλων	1928
1538	Θρησκευτικό Σωματείο Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία με έδρα Καστανα Γιαχαλή		1928
1539	Σύνδεσμος Οικοδόμων Κατερίνης		1927
1540	Σύνδεσμος Φορτοεκφορτωτών ζώων εν Θεσ/νίκη ποιμένων και φυλακών τούτων		1928
1541	Ένωση Καρροποιών Θεσσαλονίκης και περιχώρων	Η Πρόδος	1928
1542	Σύνδεσμος Εθνική Αναγέννησις		1928
1543	Σύλλογος Οργανοπαιχτών Θεσ/νίκης και περιχώρων	Η Μούσα	1928
1544	Βιοτεχνική Ένωση Αμαξακαρροποιών, Σιδηρουργών, Χαλκουργών, Πεταλωτών ή Ξυλουργών	Ο Προφήτης Ηλίας	1928
1545	Φιλοπροοδευτικός Αθλητικός Όμιλος Γευγελιωτών Θεσ/νίκης		1927
1546	Ένωση Πολεμοπαθών Ευρωπαϊκού πολέμου Βορείου Ελλάδος		1928
1547	Ναυτικός Μικρασιατικός Αθλητικός Όμιλος Θεσ/νίκης		1928
1548	Αθλητικός Σύλλογος Κατερίνης	Μέγας Αλέξανδρος	1928
1549α	Αναμορφωτικός Όμιλος	Αστήρ	1933
1549β	Αθλητικός Όμιλος	Αστήρ	1933
1550	Σύνδεσμος Δημοσίων Υπαλλήλων Παιονίας		1928
1551	Σύνδεσμος των εκ Ρωσσίας Μηχανικών και Τεχνιτών εν Ελλάδι		1928
1552	Ομοσπονδία Επαγγελματιών Καλαμαριάς και Κουρί		1928
1553	Ένωση Δασοκτημόνων Μακεδονίας		1928
1554	Κερκυραϊκή Ένωση Θεσσαλονίκης	Άγιος Σπυρίδων	1928
1555	Φιλοθηραματικός Σύλλογος Κατερίνης		1928
1556	Μορφωτικός Σύλλογος Κατερίνης	Αναγέννησις	1928
1557	Σύνδεσμος των εν Θεσσαλονίκη Σαμαριναίων		1928
1558	Σωματείο Κυριών και Δεσποινίδων Τούμπας. Εθνικός Παιδικός Σταθμός	Η Ελπίς	1928
1559	Ένωση Αυτοκαλλιεργητών Μακεδονίας	Η Δήμητρα	1928
1560	Επαγγελματικός Σύνδεσμος Τροχιοδρόμων και Ηλεκτροκινητών Θεσσαλονίκης	Η Ένωσις	1928
1561	Σύνδεσμος των Μεσσολόγκου Κοζάνης καταγομένων	Ο Άγιος Παντελεήμων	1928
1562	Ένωση Ταπητουργών Μακεδονίας		1928
1563	Σχολικός Γυμναστικός και Παιδαγωγικός Σύλλογος		1928
1564	Αγροτική Ένωση Ασβεστοχωρίου		1928
1565	Σωματείο Μισθωτών ακινήτων Αεροπορικής Αμύνης Θεσ/νίκης		1928
1566	Ιατρική Εταιρία Θεσσαλονίκης		1928
1567	Σύλλογος Προσφύγων Μαδύτου και περιχώρων	Ο Ελλήσποντος	1928
1568	Σωματείο Αρχαίων Μαθητών Λαϊκής Γαλλικής Αποστολής		1928
1569	Ερασιτεχνικός Όμιλος Νέων Θεσσαλονίκης		1928
1570	Σωματείο Ενώσεως προσφύγων εν Χαρμανκιοϊ	Η Αναγέννησις	1928
1571	Ένωση Χήρων και Ορφανών Θυμάτων Πολέμου Θεσ/νίκης		1928
1572	Παμμακεδονικός Σύλλογος Γηγενών		1928
1573	Αγαθοεργός Αδελφότης Παλαιοπυργητών	Η Κοίμησις της Θεοτόκου	1928
1574	Αθλητικός και Ποδοσφαιρικός Όμιλος Ένωσης Εμποροϋπαλλήλων		1928

Α/Α	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ
1575	Φοιτητικός Καλλιτεχνικός Όμιλος Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης		1928
1576	Σύλλογος Πελλοπονησίων Μακεδονίας	Ο Κολοκοτρώνης	1928
1577	Φεμινιστική Ένωση Μακεδονίας Θράκης		1928
1578	Γεωργικό Σωματείο Γεωργών Προσφύγων και Εντοπίων Ασσήρου		1928
1579	Ομοσπονδία Επαγγελματιών Θεσσαλονίκης		1934
1580	Πατριωτική Ένωση Μεσημβρίας		1928
1581	Φιλόπτωχος Σύλλογος Κυριών και Δεσποινίδων Κατερίνης	Η Ελεημοσύνη	1928
1582	Αθλητικός Σύλλογος Συνοικίας Τσινάρ	Κανάρης	1928
1583	Αθλητικός και Ποδοσφαιρικός Σύλλογος	Η Σφενδόνα	1928
1584	Σύνδεσμος Υπαλλήλων Γεωργίας και Επικοισμού Μακεδονίας		1928
1585	Σύλλογος Αγίου Βικεντίου του Παύλου		1928
1586	Σωματείο Τεχνιτών Αμαξοκαρροποιών Θεσ/νίκης και περιχώρων	Άγιος Γεώργιος	1928
1587	Σωματείο Συνοικισμού Νέας Σμύρνης		1928
1588	Σύνδεσμος Εργολάβων Ηλεκτροτεχνιτών Νέων Χωρών		1928
1589	Ένωση Ελεκτών ΟΤΑ 6ης Περιφέρειας		1988
1590	Σύνδεσμος Δεσποινίδων Πολυγύρου		1918
1591	Γεωπονική Ένωση Μακεδονίας Θράκης		1925
1592	Συντεχνία Παντοπωλών Λαγκαδά		1918

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βαθρακοκοίλης, Βασίλης Αντ. ΕΡΝΟΜΑΚ: Ερμηνεία Νομολογία Αστικού Κώδικα. Αθήνα,2001.
2. Βενιζέλος, Ευάγγελος. Το Σύνταγμα του 1975/1986/2001: Το κείμενο του Αναθεωρημένου Συντάγματος-Εισαγωγή-Ευρετήριο. Αθήνα:Εκδόσεις Σάκκουλα,2001.
3. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. Αθήνα: Πάπυρος, c 1984.τ 56.σ.249.
4. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα. Αθήνα: Πάπυρος, c 1984.τ 11.σ.255-257.
5. Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ.1432 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Δεύτερο. (2003). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,2003.
6. Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ.1946 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος Πρώτο.69(1991). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο,1991.
7. Ελλάς. Βουλή. Νόμος υπ' αριθ. 147 Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Τεύχος (άγνωστο),ημερομηνία (άγνωστη).
8. Κουκουζέλη, Μ.Ν «Πρωτοβάθμιο δικαστήριο». Νομικό Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα,1998.
9. Κουκουζέλη, Μ.Ν «Πρωτοδικείο». Νομικό Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό. Αθήνα :Εκδόσεις Σάκκουλα,1998.
- 10.Μαλαγάρδης, Αντ. Ν. Νομοθεσία περί Σωματείων:Κωδικοποιήσις του νόμου 281 μετά των ειδικών διατάξεων. Αθήνα : Ιωαν. Ν. Ζαχαρόπουλος,1934.
- 11.Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια Υδρία. Αθήνα : Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων Α.Ε, 1938. τ 11. σ.88-89.
- 12.Μπάγιας, Ανδρέας. Αρχιονομία : Βασικές έννοιες και αρχές. Αθήνα : Κριτική,1999.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Γενικά Αρχεία του Κράτους. 5 Απρ.2005. Υπουργείο Παιδείας και
Εθνικών Θρησκευμάτων. 12 Ιουν.2005
<<http://www.gak.gr>>.

Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας. 5 Απρ.2005. Υπουργείο Παιδείας
και Εθνικών Θρησκευμάτων. 12 Ιουν.2005
<<http://www.gak.gr>>.